

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye'de Çocuk Haklarının Desteklenmesi için Teknik Yardım

Proje Referans No: NEAR/ANK/2021/EA-RP/0070
Sözleşme No: TR2017/RL/02/A3-01/001

Faaliyet 2.8

Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programı Yapılandırılmış Müfredatı

Aralık
2023

WEglobal

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
ÖZET	6
GİRİŞ.....	8
1. EĞİTİM İHTİYAÇ ANALİZİ: ÇOCUK BAKIM PERSONELİ İÇİN ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM PROGRAMI.....	11
1.1. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personelinin Ulusal Mevzuatta Yeri.....	11
1.2.Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programlarının Mevcut Durumu	15
1.2.1. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Sertifika Programı	15
1.2.2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında Bulunan Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı.....	18
1.2.3. Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığında Bulunan Anka Çocuk Destek Programı.....	19
1.2.4. Üniversitelerde Bulunan Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı.....	21
1.2.5. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)'nun Çocuk Refahı Alanındaki Çalışmaları	26
1.3. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programının Müfredat Konularının Planlanma Süreci.....	29
1.3.1. Bakım Personelinin Çocukların Gelişim Dönemlerine İlişkin İhtiyaçları	30
1.3.2. Bakım Personelinin Çocukların Yaşadıkları Olumsuz Yaşam Deneyimlerine İlişkin İhtiyaçları.....	31
1.3.3. Bakım Personelinin Çocukların Eğitim Durumlarına İlişkin İhtiyaçları	31
1.3.4. Bakım Personelinin Çocukların Akranlarıyla İlişkilerine Yönelik İhtiyaçları	32
2. ÇOCUK REFAHI ALANINDA FARKLI ÜLKELERDEKİ ÇOCUK BAKIM PERSONELİNİN EĞİTİM SÜREÇLERİ VE GÖREV TANIMLARI	33
2.1. İngiltere’de Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları	35
2.2. Kanada’da Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları.....	40
2.3.Almanya’da Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları	41
3.ÇOCUK REFAHI ALANINDA ÇALIŞAN BAKIM PERSONELİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMINDA UYGULANABİLİR ÖĞRENME İLKELERİ.....	44
4.ÇOCUK REFAHI ALANINDA ÇALIŞAN BAKIM PERSONELİNE YÖNELİK MÜFREDAT PROGRAMININ HAZIRLIK SÜRECİ	45

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

4.1. Müfredat İçeriğinin Odak Noktası.....	45
4.2. Müfredat Programı Eğitim İçeriği.....	46
KAYNAKÇA.....	52

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

TABLORAR LİSTESİ

Tablo 1 Faaliyet 2.8. Kapsamında Hazırlanan Müfredat Programı	7
Tablo 2 Bakım Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri İçin Taşıması Gereken Eğitim Düzeyleri ve Şartları	12
Tablo 3 Bakım personelinin görevlerinin alanlara göre dağılımı	13
Tablo 4 Milli Eğitim Bakanlığının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kuruluşlarında çalışan çocuk bakım personeli için hazırlanan sertifika programında bulunan yeterlikler ve modüller	16
Tablo 5 ÇODEP kapsamında çıkarılan Psikososyal Destek Kitabı İçerik Örnekleri	18
Tablo 6 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler	22
Tablo 7 Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler... ..	22
Tablo 8 Bingöl Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler	23
Tablo 9 Bayburt Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler	23
Tablo 10 Sinop Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler	24
Tablo 11 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler	24
Tablo 12 Hitit Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler.....	25
Tablo 13 MYK Çocuk Bakım Elemanı Seviye 3 ve Seviye 4 Tanımları	27
Tablo 14 MYK Seviye 3 Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Yeterlilikleri Görevler	27
Tablo 15 MYK Seviye 4 Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Meslek Standartları Görevler	28
Tablo 16 İngiltere’de bakım personeli eğitimi veren BIIAB (part of the British Institute of Innkeeping) eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriği.....	36
Tablo 17 İngiltere’de bakım personeli eğitimi veren iCan Qualifications Limited eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriği.....	37
Tablo 18 İngiltere’de bakım personeli eğitimi veren iCan Qualifications Limited eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriğinde bir ünite örneği.....	38
Tablo 19 Kanada’da bakım personeli eğitimi veren Alberta Çocuk ve Gençlik Bakım Derneği’nin (Child and Youth Care Association of Alberta) eğitim içeriği	40
Tablo 20 Almanya’da hizmet veren Casablanca (innovative jugendhilfe und soziale dienste) de Weißensee çocuk konut projesi kısa süreli konaklama ile ilgili bilgiler	42
Tablo 21 Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Müfredat Programı	47
Tablo 22 Müfredat planlamasında derslerin çocuk bakım kategorisine göre dağılımları	48
Tablo 23 Müfredat planlamasında derslerin çocuk koruma kategorisine göre dağılımları.....	50
Tablo 24 Müfredat planlamasında derslerin tamamlayıcı alanlar kategorisine göre dağılımları.....	51

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Anka Temel Personel Eğitimi Modülleri	21
Şekil 2 Unicef (2017) “Standarts of Care in Childcare Institutions” raporunda yer alan çocuk bakım sisteminin zamana göre değişimi.....	34

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

ÖZET

Bu rapor Özne Çocuk Projesi kapsamında çocuk refahı alanında çalışan kuruluş bakım personeline yönelik bir çevrimiçi eğitim programını ele almıştır. Öncelikle bakım elemanları ve korunmaya gereksinimi olan çocuklar ile ilgili ulusal ve uluslararası boyutta literatür taraması yapılmıştır. Geniş bir kaynak incelemesinden sonra konuya ilişkin benzer sorun alanlarının olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca çocuk refahı alanında çalışan kuruluş bakım elemanlarının ulusal mevzuatta yer alan tanımı, görev ve sorumlulukları incelenmiş ve bu noktada eğitim programının sınırlarını belirlenmesi için elde edilen veriler kullanılmıştır. Bakım elemanlarının mevcut durumlarına ilişkin de bir araştırma yapılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan sertifika programı ile üniversitelerde önlisans düzeyinde eğitim veren çeşitli Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programları incelenmiştir. Bakım elemanlarının mevcut eğitimsel durumu ve ulusal boyutta yapılan literatür taramaları eğitim müfredatı için genel bir çerçeve oluşturmuştur. Sonraki aşamada uluslararası boyutta yapılan araştırmalar neticesinde çocuk refahı alanında hem kurumların hem de bakım verenlerin mevcut durumuna ilişkin İngiltere, Kanada ve Almanya örnekleri incelenmiştir. İncelenen ülkelerde bakım elemanlarının eğitimleri ve çocukların ihtiyaçlarına yönelik birbirine yakın sonuçlar elde edilmiştir. Ülkemiz ile kıyaslandığında özellikle daha çok sertifika programı kapsamında değerlendirildiğinde söz konusu ülkelerde farklı disiplinlere yönelik eğitim içeriklerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Bu noktada yapılan karşılaştırmalar neticesinde, ülkemizde üniversitelerde eğitimi verilen ve doğrudan çocuk refah alanına bakım elemanı yetiştirmek için bulunan çocuk koruma ve bakım hizmetleri ön lisans programlarının bu noktada bahsi geçen ülkelerde ki ders içeriklerine daha yakın olduğu düşünülmektedir. Özellikle sertifika programları incelendiğinde çocuk koruma alanına yönelik içeriklerin az olduğu sonucuna varılmıştır. Çocuk hakları, çocukların korunmasına yönelik yasal mevzuatlar, çocuk ihmal ve istismarı, çocuk suçluluğu gibi konu başlıklarına yönelik derslerin sertifika programında yer almamasının bakım elemanlarını bu konularda yetersiz kıldığı düşünülmektedir. Çocuk bakım alanında yer alan derslerin genel konu başlıklarından oluştuğu görülmüş ve müfredat programı oluşturulurken erken çocuklukta yeme bozuklukları, uyku sorunları gibi bakım elemanlarının karşılaştıkları sorunlara yönelik daha özel konu başlıkları belirlenmiştir. Hazırlanan müfredat programında bakım elemanlarının doğrudan görev ve sorumluluğunda yer almayan destekleyici içerikler de bulunmaktadır. Bu destekleyici alanda yer alan derslerin özellikle bakım elemanlarının karşılaştıkları güncel sorunlara yönelik olması da ayrıca önem arz etmektedir. Bununla birlikte Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı (ASHB)' nda bulunan programlar ve bu programlar kapsamında verilen eğitimler de incelenmiş ve modüller için söz konusu eğitim içerikleri referans olmuştur. Aynı zamanda yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar bu projenin farklı bir basamağı olan Faaliyet 2.5. 'Çocuk Bakım Hizmetleri Alanında Çalışmaya Yönelik Yeterlilik Kriterlerinin Gözden Geçirilmesi' raporunda yer alan ulusal ve uluslararası veriler ile örtüşmektedir. Müfredat hazırlık aşamasında içerikler belirlenirken dikkat edilen noktalar belirtilmiş ve bu çerçevede dersler oluşturulmuştur. Müfredat program 3 farklı düzeyde oluşturulmuştur. I. Aşama Temel Yetkinlikler, II. Aşama Uzmanlaşma Yetkinlikleri ve III. Aşama Destekleyici Alanlar olarak belirlenmiştir. Bu düzeylerde yer alan dersler kendi içlerinde çocuk bakım, çocuk koruma ve tamamlayıcı alanlar olarak kategorilere ayrılmıştır. Bu müfredat programının kuruluştaki kalan çocukların korunmaya gereksinim

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

duyan özel bir grup olduğu konusunda, hak temelli bir yaklaşımın benimsenmesinde çocuk refahı alanında çalışan bakım elemanlarının daha fazla farkındalık kazanmasına yardımcı olacağı ve sorunlara çözüm bulma noktasında daha etkin olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu müfredat programı güncel sorunlara yönelik bakım elemanlarının bilgi düzeyini yükseltmesine ve bir sorun çözücü konuma gelmesine yardımcı olacaktır.

Tablo 1 Faaliyet 2.8. Kapsamında Hazırlanan Müfredat Programı

I. Aşama Temel Yetkinlikler (12)	II. Aşama Mesleki Yetkinlikleri (11)	III. Aşama Destekleyici Alanlar (9)
Çocuk Koruma Mevzuatı ve Uygulamalar	Çocuklarda Gelişim Takibi	Çocuk ve Oyun
Çocuk Hakları ve Çocuğun Hukuksal Kimliği	Çocuklarda Gelişimsel Krizler	Çocuk ve Sanat
Çocuk İhmali ve İstismarı	Davranış Yönetimi ve Disiplin	Çocuk ve Medya
Çocuk ve Suç	Çocuklarda Duygu Düzenleme	Çocuklarda Değerler Eğitimi ve Mahremiyet Bilinci
Çocuk ve Bağlanma	Çocukluk Döneminde Sık Görülen Kazalar ve Önlemleri	Erken Çocukluk Döneminde Uyku ve Beslenme
Çocuk Ruh Sağlığı	Ergenlik Dönemi ve Cinsel Eğitim	Akran İlişkileri
Ergen Ruh Sağlığı	Bakım Etiği	Çocukların Okul Çağı Sorunları
Kurum Bakımında Kalan Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları	Özel Gereksinimli Çocukların Bakımı	İş ve Özel Yaşam Dengesi
Kurum Bakımında Olan Çocuklarda Uyum Becerisi Artırma	Özel Gereksinimli Çocuklarda Sosyal Uyum Becerisi Artırma	Grupla İletişim Becerileri ve Şikayet Yönetimi
Çocuklara Özdüzenleme Becerisi Kazandırma	Afet ve Acil Durumlarında Çocuklara Yaklaşım	
Çocuklarda Sağlık Davranışı Yönetimi	Bağımlılık	
Sağlıklı Beslenme ve Gıda Güvenliği		

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

GİRİŞ

Bu raporda Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığının (ASHB) yararlanıcısı olduğu Özne Çocuk: Türkiye'de Çocuk Haklarının Desteklenmesi Teknik Yardım Projesi'nin yatılı bakım kuruluşlarında faaliyet gösteren çocuk bakım personeli için yapılandırılmış bir hizmet içi eğitim müfredatının önerilmesi hedeflenmiştir.

Faaliyet 2.8. Görev Kapsamı

Özne Çocuk: Türkiye'de Çocuk Haklarının Desteklenmesi İçin Teknik Yardım Projesinin Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programı Geliştirilmesi basamağı olan Faaliyet 2.8. kapsamında toplam 16 saat 32 interaktif modülden oluşan dijital bir içeriğin entegre edilmesiyle geleneksel eğitici eğitim programının geliştirilmesi hedefi bulunmaktadır. Bu çalışma sonucu çıkarılacak müfredat büyük ölçüde Faaliyet 2.6.'nın çıktıklarına dayanması ve Çocuk Refahı ve Koruma Hizmetleri Hizmet İçi Eğitim Müfredatı gibi önceki örneklerle uyumlu olacak şekilde hazırlanması planlanmaktadır. Aynı zamanda müfredat içerdiği uyarlanabilir öğrenme ilkeleri, farklı öğrenme modellerine ve bilgi düzeylerine hitap edecektir. Bu faaliyette yer alan teorik bilginin kapsamlı içeriği, ayrıntılı değerlendirme mekanizmaları ve pratik uygulama arasında denge kurması hedeflenmektedir. Bütün bu çalışmaların sonucunda ASHB'nin de yönetim bilişim sistemi ve dijital alt yapıskapsamında düzenli bir şekilde bir araya getirilerek herkes için erişilebilir ve standart bir kalite sunulacaktır. Aynı zamanda bu çalışma ile çocuk koruma sisteminde çocuk bakım alanındaki mevcut ve gelecekteki personel için tutarlı, yüksek nitelikli bir eğitim programının oluşturulması amaçlanmıştır. Faaliyet 2.8. kapsamında hazırlanan bu raporda bakım personelinin daha öncesinde aldıkları eğitimleri etkileşimli bir çevrimiçi eğitim programıyla desteklemek amacıyla, 32 modülden oluşan ve her modülün süresinin 30 dakika olduğu toplam 16 saatlik müfredat programının içeriğine yönelik bilgiler bulunmaktadır. Bu faaliyet kapsamında hazırlanacak müfredat programının içerik kaynağı öncelikli olarak Faaliyet 2.6.'nın eğitim modülleri olup hem teorik hem de pratik eğitim bileşenleri odak noktasını oluşturmaktadır. Aynı zamanda modüller uyarlanabilir öğrenme ilkeleri kapsamında katılımcıların bilgi, eğitim seviyelerine ve öğrenme örüntülerine göre ayarlanmaktadır ve sürece değerlendirme araçları dahil edilmektedir. Bu program ASHB sunucularında öz-öğrenim ile ilgilenen tüm bireylere açık olarak sunulacaktır. Aynı zamanda zorunlu sıralı modül tamamlama ile sertifika almak isteyenler sertifikalarını alabilecektir. Her modülün sonunda bir değerlendirme yapılacaktır ve aynı zamanda sertifika almaya hak kazanmak için çevrimiçi ayrı bir test kişilere sunulacaktır. Başarılı bir şekilde modülleri tamamlayıp testi geçen kişilere ASHB tarafından sertifika verilecektir. Bu çalışma sonunda bakım kurumlarında görev yapan çocuk bakım personeline yönelik yapılandırılmış meslek içi eğitim müfredat geliştirilecek ve ASHB sunucularına yüklenerek mevcut ve gelecekteki personel için eğitim süreci başlayacaktır. Bu raporda bakım kurumlarında görev yapan çocuk bakım personeline yönelik yapılandırılmış meslek içi eğitim müfredatının geliştirilmesine yönelik bilgiler yer almaktadır. Faaliyet 2.8. Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programı kapsamında müfredat geliştirilmesine ilişkin hazırlanan bu

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

raporda müfredat konuları ve bu konuların hangi kriterler çerçevesinde hazırlandığı, ülkemizde bakım elemanlarına yönelik verilen eğitim içeriğinin uluslararası literatürle ve diğer ülkelerle karşılaştırılması, mevcut ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler, müfredat kapsamında kullanılacak uyarlanabilir öğrenme ilkeleri, kullanılacak değerlendirme ölçütleri ve proje kapsamında yapılan önceki çalışmalarla tutarlı başlıklar yer almaktadır. Müfredat konularının belirlenmesinde öncelikli olarak korunmaya ihtiyacı olan çocuklar ve bakım personellerine ilişkin literatür taraması yapılması planlanmış, hem bakım personelinin hem de çocukların en sık karşılaştığı sorunlar belirlenmiştir. Sonrasında Milli Eğitim Bakanlığının sertifika programında yer alan modüller ile birlikte üniversitelerin Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Önlisans Programları incelenmiş ve ders başlıkları kategorileştirilmiştir. Belirlenen sorun başlıkları ve mevcut bakım elemanı yetiştiren modüller karşılaştırılmış ve bakım elemanlarının ihtiyaç duydukları alanlar tespit edilmiştir. Belirlenen alanlara yönelik ders isimleri tablolaştırılmıştır. Küresel kıyaslama kapsamında bazı dünya ülkelerinde bakım personeli yetiştirme kriterleri, bakım personeli eğitim programları incelenmiş ve ülkemizdeki mevcut durumla karşılaştırılmıştır. Planlanan müfredat çalışmasının hangi öğrenme ilkelerine göre uygulanacağı ve uygulama sonrası kullanılacak değerlendirme yönteminden bahsedilmiştir. Ayrıca hazırlanan müfredat çalışmasında proje kapsamında yapılan diğer faaliyetlerde dikkate alınarak planlanmıştır.

Proje kapsamında müfredat programı 16 saatlik her biri 30 dakika sürecek biçimde ve ihtiyaçlar doğrultusunda planlanan 32 interaktif modülden oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Planlanan müfredat programında yer alan modüller bakım personelinin bilgi düzeylerine, eğitim seviyelerine ve öğrenme örüntülerine göre hazırlanmıştır. Müfredat programı I. Aşama Temel Yetkinlikler, II. Aşama Mesleki Yetkinlikler ve III. Aşama Destekleyici Beceriler olmak üzere 3 düzeyli olarak 32 modülden oluşmaktadır. Ayrıca müfredat programı çocuk bakım, çocuk koruma ve tamamlayıcı alanlar olmak üzere toplam 3 ana kategori olacak biçimde planlanmıştır. Her modül öncesinde ve sonrasında uygulanmak üzere her biri dört seçenekli 10 sorudan oluşan bir değerlendirme yapılması planlanmıştır.

Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığının çocuk koruma politikalarına bakıldığında hassas koşullar altında olan çocukların öncelikli olarak aile yanında bakım hizmetlerinden faydalandırıldığı görülmektedir. Aile yanında bakımı sağlanamayan çocuklara Bakanlığa bağlı kuruluşlarda bakım hizmeti verilmektedir. Kuruluşlarda bulunan çocukların gelişiminden ve bakımından sorumlu kişiler olan bakım personeli çocuklarla en çok vakit geçiren, onlara en yakın olan kişilerdir. Bu nedenle bakım personelinin niteliklerinin kurum bakımındaki çocukların nitelikli bakım ve gelişiminin desteklenmesi için oldukça önemli olduğu görülmektedir. **Çocuk bakım personeli çocukların gelişiminde direkt olarak etkili oldukları için, bu pozisyona getirilecek kişilerin işin gereklerini yeterince yerine getirebilecek asgari bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları gerekir (Koçoğlu, 2019).** Alan çalışmalarına bakıldığında bakım hizmetleriyle birlikte bakım personelinin niteliklerinin artırılması hususunda ortak görüşler karşımıza çıkmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Bakım personeli, kız meslek liselerinin çocuk gelişimi ve eğitim bölümü ile fakülte, yükseköğretim veya sağlık meslek liselerinin hemşirelik bölümü mezunları veya lise mezunu olup çocuk bakımı konusunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen sertifika sahibi olanlar arasından seçilir. Ayrıca Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programları üniversite ön lisans programı olarak ilk defa 2015 yılında kuruluşlara bakım personeli yetiştirmek üzere açılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak verilen bakım personeli sertifika programlarında çocuk gelişimi, sağlık bilimleri, eğitim bilimleri gibi alanları kapsayan dersler yer alırken, üniversitelerin Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programlarında ise bu alanlara ek olarak sosyal hizmetler ve manevi temelli dersler bulunmaktadır. 2011/2 sayılı Çocuk Evleri Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Genelgenin 1. Bölümünün 2. maddesinin c fıkrasında bakım personelinin atandıktan sonra aldıkları eğitimlerden bahsedilmiş olup buna göre "Bakım elemanlarına/bakıcı annelere göreve başlamasıyla birlikte, oryantasyon eğitimi, temizlik, sağlık, beslenme, çocuk eğitimi ve ilkyardım konularında TKY (Toplam Kalite Yönetimi) sistem dokümanları ve diğer kaynaklardan yararlanarak eğitim verilir, altı ayda bir hizmet içi eğitime tabi tutulur." ifadesi yer almaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1. EĞİTİM İHTİYAÇ ANALİZİ: ÇOCUK BAKIM PERSONELİ İÇİN ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM PROGRAMI

Ülkemizde çocuk koruma alanı alanında yer alan kurumsal uygulamalar Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Çeşitli nedenlerle korunmaya gereksinim duyan çocuklar için Bakanlık kuruluşları bakım hizmeti sağlamak ve bu hizmetler ulusal mevzuat ile düzenlenmektedir. Kuruluşlarda yer alan personel için de mevzuat çerçevesinde bazı düzenlemeler yapılmış ve personel görev tanımları, yerleştirilme şartları gibi konulara açıklık getirilmiştir. Kuruluşlarda çalışan bakım personelinin görev tanımları ve kuruma yerleştirilmeleri için gerekli olan şartlar 24/05/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu ile 06.09.2022 tarihli ve 31945 sayılı Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte elirtilmiştir. Bakım personelinin kurumda görevlendirilmesinde çeşitli eğitim şartları aranmaktadır. Bakım personeli ortaöğretim, önlisans ve lisans düzeyinde mezun olan kişilerden seçilmekte olup bu kişilerin mevzuat kapsamında yer alan eğitim şartlarını sağlaması gerekmektedir. Bakım personelinin sağlaması gereken eğitim şartlarına ilişkin bilgilere Tablo 2' de yer verilmiştir.

Bu çalışma Eğitim İhtiyaç Analizi doküman analizi yöntemi çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu çerçevede mevcut durum değerlendirilmiş ve organizasyonel hedeflerle bireysel veya grup ihtiyaçlarını uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Böylece eğitim ihtiyaçları daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

1.1. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personelinin Ulusal Mevzuatta Yeri

Ülkemizde çocuk refahının temel alındığı iki kanun karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, diğeri ise 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunudur. Aynı zamanda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gibi yasal mevzuatlarda da çocuk refahına ilişkin maddeler yer almaktadır. Korunmaya gereksinim duyan çocuklarla çalışan bakım personelinin iş tanımı, görev ve sorumlulukları içinde çeşitli yasal düzenlemeler karşımıza çıkmaktadır. Bakım personeline ilişkin en önemli mevzuat Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliktir. Bu yönetmeliğin 3. Maddesi ç bendinde bakım personeli için "Çocukların gelişiminden ve bakımından sorumlu personel" olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda söz konusu yönetmelikte bakım personelinin kuruluşlara yerleştirilirken sağlaması gereken eğitim şartları yer almaktadır. Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinde kuruluşlara yerleştirilecek bakım personeline ilişkin eğitim şartları Tablo 1'de yer almaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 2 Bakım Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri İçin Taşıması Gereken Eğitim Düzeyleri ve Şartları

Ortaöğretim	Önlisans	Lisans
Çocuk gelişimi	Çocuk gelişimi ve eğitimi	Psikolojik danışmanlık ve rehberlik
Çocuk bakımı	Sosyal hizmetler	Psikoloji
Sağlık Hizmetleri	Aile ve tüketici bilimleri	Sosyoloji
Sosyal Hizmet	Ev ve kurum hizmetleri	Çocuk gelişimi
Herhangi bir ortaöğretim kurumundan mezun olup "Çocuk Bakım Elemanı" ile "Aile Eğitimi 0-18 yaş Kurs Programı" sertifikalarına sahip olması	Sosyal destek hizmetleri programları	Eğitim bilimleri
	Herhangi bir önlisans programından mezun olup "Çocuk Bakım Elemanı" ile "Aile Eğitimi 0-18 yaş Kurs Programı" sertifikalarına sahip olması	Aile ve tüketici bilimleri
		Sosyal hizmet
		Herhangi bir lisans programından mezun olup "Çocuk Bakım Elemanı" ile "Aile Eğitimi 0-18 yaş Kurs Programı" sertifikalarına sahip olması

Aynı yönetmelikte bakım personelinin 22 yaşını doldurması, yemek hazırlama ve pişirme konusunda bilgi ve beceriye sahip olması, bir evin sorumluluğunu üstlenebilecek, görevlerini yerine getirirken sorumluluklarını aksatmayacak olgunlukta ve yapıda olmadıklarından da bahsedilmiştir. Yönetmeliğin 18. Maddesinin beşinci fıkrasında bakım personelinin görevleri sıralanmıştır. Buna göre çocukların öz bakımlarını yapmak veya yapmalarını sağlamak, temel ihtiyaçlarını karşılama veya bu konuda yardımcı olmak, günlük yaşamda çocuklara rehberlik etmek, yardımcı olmak ve olumlu davranış kazanmaları amacıyla çocuklara rol model olmak, çocukların kişisel temizlik, bakım, düzenli uyku, sofrada adabı gibi temel bireysel alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olmak, öğünlere göre çocukların yemeklerini hazırlamak, sunmak, yemeği sofrada çocuklarla birlikte yiyerek çocuklara refakat etmek, çocukların sağlık durumlarını takip etmek, hastalıklara karşı belirlenen tedbirleri almak, hastalanan çocukların tedavilerinin zamanında yapılması için grup/ev sorumlusuna veya sağlık

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

görevlilerine bilgi vermek ve süreci takip etmek, günlük yaşam programına uymak, çocukların ders çalışma ve okula devam durumlarını takip etmek, grup/ev sorumlusunu bilgilendirmek, sorumlusu olduğu evin/birimin tertibini, düzenini ve temizliğini sağlamak, ev kazalarına karşı ve çocukların güvenliğine yönelik emniyet tedbirlerini almak, kuruluş müdürlüğü tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek, bakım personelinin görevlendirileceği çocuk hizmet biriminin belirlenmesinde, çocukların yaş ve cinsiyet durumu dikkate alınır, bakım personeli, grup/ev sorumlusuna ve kuruluş müdürlüğüne karşı sorumludur.

Bakım personelinin görev tanımlarını alanlara yönelik incelersek öncelikli olarak karşıımıza çocuk gelişimi ve bakım kategorileri çıkmaktadır, aynı zamanda çocuk koruma ve çocuk eğitimi alanlarında da karşıımıza çıkan görev tanımları bulunmaktadır. Tablo 3’de bakım personelinin görev tanımları kategorilere ayrılmış ve bunun sonucunda en fazla çocuk bakım kategorisinde sorumluluklarının olduğu karşıımıza çıkmaktadır. Çocuk koruma alanında çocuklar için sınırlı görev tanımı bakım personelinin sorumluluğundadır. En az görev çocuk gelişimi kategorisinde yer almakla birlikte bakım personelinin bir çoğunun sahip olduğu sertifika programında ise daha çok çocuk gelişimi alanına yöneldikleri görülmektedir.

Tablo 3 Bakım personelinin görevlerinin alanlara göre dağılımı

Çocuk Gelişimi	Çocuk Bakımı	Çocuk Koruma	Çocuk Eğitimi
Çocukların öz bakımlarını yapmalarını sağlamak	Çocukların öz bakımlarını yapmak	Hastalıklara karşı belirlenen tedbirleri almak	Çocukların ders çalışma ve okula devam durumlarını takip etmek
Çocukların sağlık durumlarını takip etmek	Temel ihtiyaçlarını karşılamak	Hastalanan çocukların tedavilerinin zamanında yapılması için grup/ev sorumlusuna veya sağlık görevlilerine bilgi vermek ve süreci takip etmek	Olumlu davranış kazanmalarında rol model olma
	Günlük yaşamda çocuklara rehberlik etme	Ev kazalarına karşı ve çocukların güvenliğine yönelik emniyet tedbirlerini almak	Çocukların kişisel temizlik, bakım, düzenli uyku, sofrada gibi temel bireysel alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olmak
	Öğünlere göre çocukların yemeklerini hazırlamak, sunmak, yemeği sofrada çocuklarla birlikte yiyerek çocuklara refakat etmek		

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

	Sorumlusu olduğu evin/birimin tertibini, düzenini ve temizliğini sağlamak		
--	---	--	--

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde bakım personeline yönelik verilen hizmet içi eğitim programlarındaki başlıklar koruma ihtiyacı içinde olan çocuklara sunulan hizmetler ve öncelikler, çocuk evlerinde bakım personelinin görevleri ve beklentileri, çocukların gelişim evreleri ve özellikleri, beslenme ve hijyen, ilk yardım kuralları, evde alınacak güvenlik önlemleri şeklinde sıralanmıştır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde çeşitli programlar ve projeler kapsamında bakım personeli desteklenmektedir. Bu programlardan biri olan Çocuk Destek Gelişim ve Eğitim Programı (ÇODEP), kuruluşlarda koruma ve bakım altında bulunan 0-18 yaş grubu çocukların psiko-sosyal, bilişsel ve duygusal yönden gelişimlerine destek olmak, çocukları hayata her yönden güçlü bireyler olarak hazırlayarak zamanlarını nitelikli olarak yapılandırmak, uygulamada birliktelik ve standardı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır (ASHB, 2019). Bu program kapsamında Psikososyal Destek ile Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesi ve Hayata Hazırlama Modülü ile iki aşamalı olarak yürütülmektedir. Program kapsamında oluşturulan psikososyal destek kitabı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Çocuk Evleri ve Çocuk Evi Sitelerinde koruma ve bakım altında bulunan çocukların psikososyal destek gereksinimini karşılamak üzere bakımveren personel ve meslek elemanının hizmet kapasitesininin güçlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır (ASHB, 2020).

Bakım personelinin de kapsayan bakanlık bünyesinde ortaya çıkan bir diğer programda ANKA Çocuk Destek Programıdır. Bu program, koruma ve bakım altındaki çocuklara yönelik psikososyal destek ve müdahale programı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu program, çocuklarda olumlu tutum ve davranış değişikliği oluşturmayı, örselenme ve davranış bozukluklarını iyileştirmeyi, aile ve sosyal çevreleriyle uyum sağlamalarını amaçlamaktadır. İhtisaslaştırılmış çocuk evleri sitelerinde görev yapan personelin desteklenmesi, eğitimlerin standartlaştırılması ve değişen şartlara uyum sağlayabilme yeteneği için Anka Temel Personel Eğitimi uygulanmıştır (ASHB 2014).

"Anka Çocuk Destek Programı" suça sürüklenen, suç mağduru olan ve sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalan ve hayatın kıyısında olan çocuklarımızı; düşünen, kendini geliştiren, kendine ve başaracağına inanan, yaşam becerisini zenginleştiren, entellektüel kapasitesini geliştiren, refah ve mutluluk içinde yaşam kalitesini arttıran çocuklar olmalarını isteyen, farklı kurumlarda çalışan yetkililer, saha çalışanları ve akademisyenlerden oluşan iyi niyetli insanların çocuklar için bir araya gelmesiyle az zamanda çok emek harcanarak 2014 yılında geliştirilmiş bir programdır (ASHB, 2014). Bu program temel personel eğitimi, çocukların korunması ve gelişimine odaklanan bir programın gerekliliklerini içermektedir. Temel personel eğitimi, çocukların sağlıklı gelişimini güvence altına almak, güvenli bir ortam sağlamak ve profesyonel standartlara uygun hizmet sunmak için kritik bir unsurdur. Bu eğitim, programın temel prensipleri ve uygulamalarını içerir ve genellikle şu unsurları kapsar:

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Çocuk Koruma ve Güvenlik: Çocukların güvenliği ve korunması için gerekli önlemler, belirlenen protokoller ve güvenlik standartları.

Psikososyal Destek ve İlk Yardım: Çocukların duygusal ve psikososyal ihtiyaçlarına yönelik anlayış, destek teknikleri ve acil durumlarda ilk yardım bilgisi.

Eğitim ve Gelişim: Çocukların eğitim ve gelişimini destekleyen temel prensipler, oyun tabanlı öğrenme, bireysel farklılıkları anlama.

Aile ve Toplum İlişkileri: Aile ile etkileşim, ailelere destek, çocukları topluma entegre etme stratejileri.

İletişim Becerileri: Çocuklarla etkili iletişim kurma, çocukların ifade etme ihtiyaçlarını anlama.

Kriz Yönetimi ve Sorun Çözme: Program içindeki olası kriz durumlarına yönelik hazırlıklar, sorunların etkili bir şekilde çözülmesi için stratejiler.

1.2. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programlarının Mevcut Durumu

Bu müfredat programı çalışması kapsamında çocuk refahına ilişkin hizmet veren kuruluşlara bakım personeli yetiştiren sertifika programları, üniversitelerin önlisans eğitim programları ve ASHB bünyesinde uygulanan çeşitli programlar incelenmiş ve bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bakım personelinin yetiştirildiği programlarda öncelikli alanlar belirlenmiş, böylece hazırlanacak müfredat programında var olan ihtiyaçlar üzerinden planlama yapılmıştır.

1.2.1. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Sertifika Programı

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 18. Maddesinde herhangi bir ön lisans ya da lisans programı mezunu olanlardan pedagojik formasyon veya çocuk bakımı konusunda Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen eğitimlerden sertifika alanların bakım personeli olarak kurumlara yerleştirildiği ifade edilmektedir. Bu yönetmelik kapsamında bir çok bakım personeli bu sertifika programı aracılığıyla Bakanlığa bağlı kuruluşlarda istihdam edilmiştir. Müfredat çalışması mevcut bakım personelinin görevleri doğrultusunda koruma ve bakım altında bulunan çocuklara ilişkin bilgi düzeyleri ve yeterlilikleri sertifika program içeriği incelenerek ortaya koyulmuştur.

Tablo 4'de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çocuk bakım elemanı sertifika programına ilişkin yeterlikler ve modüller yer almaktadır. Tablo 4' te yer alan yeterliklere bakıldığında genel olarak temel çocuk bakımı, çocuk gelişimi ve eğitim alanlarına yoğunlaştığı görülmektedir. Çocuk bakım elemanlarının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlarda çalışacağı düşünöldüğünde bu başlıkların yanında sosyal hizmetler ve çocuk koruma alanlarına yönelik başlıkların olmaması bu sertifika programı ile çalışan bakım elemanları için bir dezavantaj olabile potansiyeline sahiptir. Çünkü kuruluşlarda çalışan bakım personeli normal gelişim

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

özellikleri ve sosyal yaşama sahip çocuklarla değil, koruma ve bakım altında bulunan çocuklarla birlikte çalışmaktadır. Dolayısıyla özel bir grubu oluşturan bu çocuklarla çalışırken onlara ilişkin daha detaylı bilgiye sahip olmaları bakım personelinin mesleki yeterliliklerine katkı sağlayacaktır. Sertifika programı incelendiğinde içeriğın daha çok çocuk bakım ve gelişim üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bundan dolayı çeşitli nedenlerle kurum bakımından faydalanan çocukların koruma ve bakım altına alınma nedenleri, bu çocuklara yönelik tutum ve davranışlar, özel gereksinimli çocukların bakım ve gözetimleri gibi daha özel nitelendirilebilecek derslerin olmaması bakım personelinin meslek yaşantısını etkilemektedir.

Tablo 4 Milli Eğitim Bakanlığınca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kuruluşlarında çalışan çocuk bakım personeli için hazırlanan sertifika programında bulunan yeterlikler ve modüller

YETERLİKLER		MODÜLLER
1	Birey gelişimine yönelik etkinlik hazırlamak	Birey Gelişimi
2	Fiziksel gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Fiziksel Gelişim
3	Psiko-motor gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Psiko-Motor Gelişim
4	Bilişsel gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Bilişsel Gelişim
5	Dil gelişimine uygun etkinlik hazırlamak	Dil Gelişimi
6	Sosyal gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Sosyal Gelişim
7	Duygusal gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Duygusal Gelişim
8	Ahlak gelişimine uygun etkinlik hazırlamak	Ahlak Gelişim
9	Cinsel gelişime uygun etkinlik hazırlamak	Cinsel Gelişim
10	Anne çocuk sağlığını tanımaya yönelik etkinlik hazırlamak	Anne ve Çocuk Sağlığı -1
11		Anne ve Çocuk Sağlığı -2
12	Çocuk hastalıklarının farkında olmak	Çocuk Hastalıkları
13	Aile planlamasını tanımaya yönelik etkinlik hazırlamak	Aile Planlaması
14	Çocuk beslenmesine uygun menü Hazırlamak	Beslenme
15	Besin gruplarına uygun menü hazırlamak	Besin Grupları
16	Gebelik ve emzik dönemine uygun menü hazırlamak	Gebelik ve Emzik Döneminde Beslenme
17	Süt, oyun, okul çağına ve ergenliğe uygun menü hazırlamak	Süt, Oyun, Okul ve Ergenlik Döneminde Beslenme
18	Özel durumlarda beslenmeye uygun etkinlik hazırlamak	Özel Durumlarda Beslenme
19	Oyun etkinliğini planlamak	Oyun Etkinlikleri -1
20	Oyun albümü hazırlamak	Oyun Albümü
21	Müzik etkinliklerini tanıtmak	Müzik Etkinlikleri
22	Müzik albümü hazırlamak	Müzik Albümü
23	Çocuğun ruh sağlığını tanımaya yönelik etkinlik hazırlamak	Çocuk Ruh Sağlığı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

24	Çocukları tanıma tekniklerine uygun etkinlik hazırlamak	Çocukları Tanıma Teknikleri
25	Aile ve çocuk ilişkisini izlemek	Aile ve Çocuk
26	Okul ve çocuk ilişkisini takip etmek	Okul ve Çocuk
27	Toplum ve çocuk ilişkisini izlemek	Toplum ve Çocuk
28	Uyumsuz çocukların özelliklerini fark etmek	Uyumsuz Çocuklar
29	Drama çalışmalarını planlamak	Drama Çalışmaları
30	Drama çalışmalarını hazırlamak	Drama Uygulamaları
31	Erken çocukluk eğitim kurumlarını tanımaya yönelik etkinlik hazırlamak	Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Fiziksel Özellikler ve Personel
32	Erken çocukluk dönemine yönelik plan hazırlamak	Erken Çocuklukta Plan
33	Serbest zaman etkinlikleri hazırlamak	Serbest Zaman Etkinlikleri
34	Türkçe dil etkinlikleri hazırlamak	Türkçe Dil Etkinlikleri
35	Oyun etkinlikleri hazırlamak	Oyun Etkinlikleri -2
36	Müzik etkinlikleri hazırlamak	Müzik Etkinlikleri
37	Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları için etkinlikler hazırlamak	Okuma Yazmaya Hazırlık
38	Fen ve doğa etkinlikleri hazırlamak	Fen ve Doğa Etkinlikler
39	0-36 ay çocuğunun temel gereksinimlerini karşılamak	0-36 Ay Öz Bakım
40	36-72 ay çocuğunun temel gereksinimlerini karşılamak	36-72 Ay Öz Bakım
41	Eğitici oyuncak yapmak	Eğitici Oyuncaklar
42	Dolgu oyuncakları yapmak	Dolgu Oyuncaklar
43	Kukla yapmak	Kuklalar
44	İletişim tekniklerini kullanmak	Çocukla İletişim -1
45	İnsan ilişkilerini yürütebilmek	Çocukla İletişim -2
46	İlk yardımın temel ilkelerini uygulamak	İlk Yardımın Temel İlkeleri
47	Temel yaşam desteği sağlamak	Temel Yaşam Desteği
48	Yaralanmalarda ilk yardım uygulamak	Yaralanmalarda İlk Yardım
49	Kırık, çıkık ve burkulmalarda ilk yardım uygulamak	Kırık Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım
50	Diğer acil durumlarda ilk yardım uygulamak	Diğer Acil Durumlarda İlk Yardım
51	Hasta veya yaralıları taşımak	Taşımalar

Müfredat programının oluşturulmasında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen sertifika programları da incelenmiş olup belirlenen derslerin özellikle hem daha öncesinde kurumlara bu sertifika programıyla yerleşen bakım personelinin hem de hali hazırda herhangi bir önlisans ve lisans mezunu olup bu katılacakları sertifika programıyla kuruma yerleşecek bakım personelinin alacakları eğitim içeriğinde bulunan dersleri kapsamamasına dikkat edilmiştir. Bununla birlikte bazı ders içerikleri sertifika programında yer alan derslerle birebir aynı olmamakla birlikte benzerlik içermektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1.2.2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında Bulunan Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Bağlı Çocuk Evleri (ÇE) ve Çocuk Evi Sitelerinde (ÇES) koruma ve bakım altında bulunan çocukların psikososyal destek gereksinimlerini karşılamak üzere 2020 yılında hazırlanan Çocuk Destek Gelişim ve Eğitim Programı (ÇODEP) Yaşam Becerileri ve Hayata Hazırlama ile Psikososyal Destek Bileşeni olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Kitabın hazırlık sürecinde Çocuk Evi Sitesinde kalan bir grup çocukla ve evlerde çalışan personelle yüz yüze görüşülerek gereksinimler belirlenmiştir. Bu çalışmanın devamında kitap için ana hatlar ve içerik oluşturulmuştur. İlk oluşturulan taslak metin, Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatından gelen, bir kısmı halen aktif olarak Çocuk Evleri/Çocuk Evi Sitelerinde çalışmakta olan uzmanların katılımlarıyla düzenlenen bir çalıştay ve ardından Çocuk Evi Sitelerinde çalışan sosyal çalışma görevlilerinin katılımlarıyla gerçekleştirilen 2 geliştirme toplantısında incelenerek öneriler doğrultusunda geliştirilmiştir. Bu kitap çocukların yaşadıkları olumsuz deneyimler sonrası ortaya çıkan sorunlara çözüm bulma temelinde geliştirilmiştir.

Toplam 6 başlıktan oluşan kitapta

- Çocuğun büyümesi ve gelişimi,
- Temel bilgiler,
- Psikososyal destek,
- Psikososyal durum değerlendirme,
- Psikososyal destek gereken durumlar,
- Psikososyal müdahaleler,
- Grup rehberliği etkinliği şeklinde başlıklar sıralanmaktadır.

Bu kitapta yer alan psikososyal destek gereken durumlar ve psikososyal müdahaleler bakım personeline yönelik hazırlanan müfredat programına referans olmuştur. Özellikle koruma ve bakım altında olan çocuklarla çalışan bakım personelinin bu çocukların kuruluşlara gelme nedenleri, bu çocuklara yönelik tutum ve davranışlar, bu çocukların karşılaşacakları risk faktörleri gibi bir çok konuya yönelik derslerin oluşturulmasında ÇODEP kapsamında bulunan Psikososyal Destek Bileşeninden faydalanılmıştır.

Tablo 5 ÇODEP' in Psikososyal Destek Bileşeni

Modül ve Başlık	Alt Başlıklar	Açıklamalar
Modül – I: ÇOCUĞUN BÜYÜMESİ VE GELİŞİMİ	A. Gelişim Kuramları	A1. Psikososyal, Psikoseksüel ve Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Özellikleri
		A2. Ahlaki Gelişim Kuramları
	B. Çocukların Büyüme ve Duyusal Gelişim Özellikleri	Bebeklik Dönemi İlk Çocukluk (Oyun Çocukluğu) Okul Çocukluğu (Orta Çocukluk) Ergenlik Dönemi

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Modül ve Başlık	Alt Başlıklar	Açıklamalar
Modül - II: PSİKOSOSYAL DESTEK	A. Psikososyal Destek Nedir?	Temel kavramların tanımları ve önemleri
	B. Çocuk Hakları Bağlamında Psikososyal Müdahalenin Temel İlkeleri	Çocuk hakları perspektifiyle psikososyal müdahale
	C. Çocuklarla Çalışmanın Etik İlkeleri	Etik prensipler ve çocuklarla çalışırken dikkate alınması gereken konular
	D. İletişim	D1. İletişimin Temel İlkeleri D2. Çatışma Çözme D3. İletişim Engelleri D4. Çocuklarla İletişim D5. Çocuklarla Bireysel Görüşme
	E. Rehberlik ve Olumlu Disiplin Uygulamaları	E1. Temel Disiplin Yaklaşımı E2. Olumlu Disiplin Yaklaşımı E3. Uygunsuz ve Olumsuz Davranışların Analizi
Modül - III: PSİKOSOSYAL DURUM DEĞERLENDİRME	A. Riskleri ve İhtiyaçları Saptamak İçin Psikososyal Değerlendirme	Risk faktörlerinin ve çocuk ihtiyaçlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi
	B. Müdahale Programı Kapsamında Uygulamalı Davranış Analizi	Psikososyal durum değerlendirmesinin uygulamaya dönüştürülmesi
Modül - IV: PSİKOSOSYAL DESTEK GEREKEN DURUMLAR	A. İstismar	İstismara maruz kalan çocuklar ve müdahale stratejileri
	B. Aile İçi Şiddet	Aile içi şiddet durumlarında psikososyal destek
	C. Okulda, Kuruluş Bakımında ve Toplumda Akran Zorbalığı	Akran zorbalığına maruz kalan çocuklar ve müdahale stratejileri
	D. İhmal	İhmal edilen çocuklar ve müdahale stratejileri
	E. Suça Sürüklenme	Suça sürüklenme riski taşıyan çocuklar ve müdahale stratejileri
	F. Alkol, Madde Kullanımı ve Bağımlılık	Madde kullanımı ve bağımlılıkla baş etme stratejileri
	G. İnternet Bağımlılığı	İnternet bağımlılığına yönelik destek ve müdahale
	H. Aileden ya da Bakımdan Ayrılma ve Kayıp Yaşama	Ayrılma ve kayıp yaşayan çocuklara psikososyal destek
	I. Kurulardan İzinsiz Ayrılma	Kurulardan izinsiz ayrılan çocuklar ve müdahale stratejileri
	İ. Özel Gereksinimi Olan Çocuklar	Özel gereksinimlere sahip çocuklar ve destek stratejileri
J. Cinsel Sağlık	Cinsel sağlık konularında çocuklara destek	
Modül - V: PSİKOSOSYAL MÜDAHALELER	A. Öfke Kontrol Problemleri	Öfke kontrolü sorunlarına yönelik müdahale
	B. Travma Sonrası Stres Bozukluğu	Travma sonrası stres bozukluğu yaşayan çocuklara destek
	C. Düşük Öz Saygı	Düşük öz saygı sorunu yaşayan çocuklara destek
	D. Alkol, Madde Kullanımı ve Bağımlılık	Madde kullanımı ve bağımlılıkla baş etme stratejiler

1.2.3. İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitelerinde Uygulanan Anka Çocuk Destek Programı

Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı tarafından koruma ve bakım altındaki çocuklara yönelik psikososyal destek ve müdahale programı geliştirmek amacıyla 2014 yılında ortaya koyulan çok yönlü yaklaşım ve müdahaleyi amaçlayan Anka Çocuk Destek Programı, Bireysel İhtiyaç ve Risk Değerlendirme Formu (BİRDEF), Destekleyici Ortam Bileşenleri, Grup Çalışmaları, Bireysel Danışmanlık, Aile Çalışmaları, Destekleyici Personel İçin Yaklaşım

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İlkeleri, Krize Müdahalede Kurumsal Yaklaşım bileşenlerinden oluşmaktadır. Merkeze kabulü yapılan her çocuğa Anka Çocuk Destek Programı çerçevesinde merkez müdürü tarafından bir meslek elemanı, danışman olarak atanmaktadır. Danışman tarafından ilk 10 gün içinde çocuğa bireysel ihtiyaç ve risk değerlendirme (BİRDEF) formu doldurulmaktadır. Bu formla çocuğa uygulanacak psikososyal destek programının içeriği belirlenmektedir. Formda çocuğun merkeze geliş şekli, geliş nedeni, çocuğun eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, yaşadığı yer, arkadaş ilişkileri, fiziksel durumu, ruhsal durumu, madde kullanım durumu, istismar ve suça sürüklenme durumu, kişisel özellikleri, davranış sorunları ve ailevi özelliklerine ilişkin konular hakkında bilgi toplanmaktadır. Form sonrası ortaya çıkan ihtiyaç ve risklere göre çocuğa ve ailesine grup çalışmalarını ve bireysel danışmanlık hizmeti verilmektedir (ASHB, 2015). Anka Çocuk Destek Programı; çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan ve çocuklarda olumlu tutum ve davranış değişikliği oluşturmayı, olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan örselenme ve davranış bozukluklarını sağaltmayı, aile ve sosyal çevreleriyle uyum sağlamalarını amaçlayan psikososyal destek ve müdahale programı olup, ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitelerinde görev yapan personelin desteklenmesi, eğitimlerin standartlaştırılması, değişen şartlara göre kendini yenileyebilecek bir modüler sisteme geçilmesi amacıyla Anka Temel Personel Eğitimi planlanarak uygulamaya geçilmiştir. Anka Temel Personel Eğitimi, çocuk destek merkezlerinde çalışacak personel için hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olarak kullanılacak biçimde geliştirilmiştir (ASHB 2014).

Bu program incelendiğinde ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitelerinde, çocuğun kuruluşa kabulü ile birlikte, her çocuk için kuruluşta görevli sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, sosyolog veya öğretmen unvanına sahip bir meslek elemanı danışman olarak görevlendirilmektedir. Kuruluştan fiilen yararlanan en fazla 10 çocukla ilgilenen danışmanın yanında bir de bakım elemanı olmaktadır. Danışman, çocuğa merkez hakkında bilgi verir ve uyum sürecini gerçekleştirir. Çocuk hakkında yapılacak çalışmalarını "Bireyselleştirilmış Psiko-sosyal Destek ve Müdahale Programı" doğrultusunda hazırlar, planlar ve uygulamaya geçirir. Böylece çocukların yeteneklerine ve isteklerine göre sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere düzenli katılımlarını sağlar. Aynı zamanda Çocukların, kuruluştan ayrıldıktan sonraki hayata hazırlanmasına yönelik çalışmalarını yürütür (ASHB, 2014).

Anka Çocuk Destek Programı kapsamında ortaya çıkan Anka Temel Personel Eğitimi Modülleri bu kurumlarda çalışan tüm personele yönelik tasarlanmış çok yönlü bir içeriğe sahiptir. Fakat gerek ASHB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmeler gerekse ASHB 2022 faaliyet raporunda bu eğitimleri meslek elemanlarının aldığına ilişkin bilgiler karşımıza çıkmaktadır (ASHB, 2022). Şekil 1 'de yer alan Anka Temel Personel Eğitim Modülleri Faaliyet 2.8. kapsamında hazırlanan müfredat programında yer alan bazı modüllere de zemin oluşturmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 1 Anka Temel Personel Eğitimi Modülleri

İletişimi/İlişkileri Başlatma ve Sürdürme
Çocuklara Yaklaşım ve İletişim Kurmak
Çocukların Gelişimini Desteklemek
Olumlu Davranış Kazandırmak
Hijyen ve Temizlik
Yeterli ve Dengeli Beslenmek
Riskli Davranışlar
Kriz ve Krize Müdahale
İlkyardım
Sınırlar ve Sorumluluklarımız
Birlikte İş Yapmak Ekip Olmak

1.2.4. Üniversitelerde Bulunan Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programları

Ders içeriklerinin belirleme sürecinde üniversitelerin çocuk koruma ve bakım hizmetleri önlisans programları da incelenmiş, programda yer alan müfredatlar ders başlıklarının belirlenmesinde referans olmuştur. Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Önlisans Programı Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığına bağlı kuruluşlarda çalışmak üzere bakım elemanı yetiştirmek amacıyla ilk defa 2015 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde açılmıştır. Şu anda yedisi devlet biri özel olmak üzere toplam sekiz üniversitede aktif olarak eğitim öğretim faaliyetleri devam etmektedir. Bu programın bulunduğu üniversiteler şunlardır;

- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- Bayburt Üniversitesi
- Bingöl Üniversitesi
- Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
- Hitit Üniversitesi
- Sinop Üniversitesi

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
- Üsküdar Üniversitesi

Bu üniversitelerde bulunan program içerik olarak multidisipliner olma özelliğine sahiptir. Çocuk gelişimi, eğitim bilimleri, sosyal hizmet, sağlık bilimleri, değer temelli dersler bulunduran programda yer alan bazı dersler bu müfredat çalışmasında da kullanılmıştır. Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’de devlet üniversitelerinde yer alan bazı ders başlıkları yer almaktadır.

Tablo 6 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Gelişim Psikolojisi I	Sosyal Refah Hizmetlerine Giriş	Erken Çocukluk Döneminde Fen ve Matematik	İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi
Çocukla İletişim	İnsan Hakları	Öğrenme Psikolojisi	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Gelişim Psikolojisi II	Korunmaya Gereksinimli Çocuklar ve Bakımları	Değerler Eğitimi	Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı
Çocuk ve Oyun	Çocuk İhmal ve İstismarı	Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim	Anne ve Çocuk Beslenmesi
Davranış Bozuklukları	Çocuk Hukuku	Eğitimde Materyal Geliştirme	Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele
Krize Müdahale ve Vaka İnceleme	Sosyal Politika Uygulamaları	Erken Çocukluk Döneminde Okuma Yazmaya Hazırlık	İlkyardım
Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme		Çocuk Edebiyatı	
		Çocuk ve Drama	
		Çocukta Sanat ve Yaratıcılık	

Tablo 7 Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Çocuk Gelişimi I	Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuk	Özel Eğitim I	Çocuk Sağlığı ve Beslenmesi
Çocuk Gelişimi II	Toplumsal Hizmet Projeleri	Özel Eğitim II	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
	Korunmaya Gereksinimli Çocuklar ve Bakımları	Öğrenme ve Öğretme Teknikleri	Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Çocukta Oyun	Çocuk İhmal ve İstismarı	Eğitimde Araç Gereç Geliştirme	Anne ve Çocuk Beslenmesi
		Okul Öncesinde Fen Öğretimi	Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele
		Çocukta Sanat ve Yaratıcılık	İlkyardım
		Çocuk ve Drama	

Tablo 8 Bingöl Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Gelişim Psikolojisi I	Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuk	Değerler Eğitimi	Çocuk Sağlığı ve Beslenmesi
Özel Gereksinimli Çocuklar	Çocuk Çalışmaları ve Sosyal Hizmet	Öğrenme Psikolojisi	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Gelişim Psikolojisi II	Toplumsal Değişim Sürecinde Çocuk		Çocuk Ruh Sağlığı
Çocukta Oyun	Çocuk İhmal ve İstismarı		
Çocuklarda Krize Müdahale	Çocuk Hakları ve Hukuk		Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele
	Çocuk Koruma ve Bakım Sistemleri		İlkyardım

Tablo 9 Bayburt Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Çocuk Gelişimi I	Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar	Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim	İlkyardım
Çocuk Gelişimi II	Çocuk Hakları ve Hukuku	Çocuk ve Drama	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk ve Oyun	Çocuk İhmali ve İstismarı		Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı
Çocuğu Tanıma Teknikleri	Kanunla İhtilafa Düşen Çocuklar		Çocuk Beslenmesi
	Sosyal Hizmete Giriş		Gıda Güvenliği
	Çocuk Koruma ve Bakım Sistemleri		

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

	Sosyal Hizmet Kuramları		
--	-------------------------	--	--

Tablo 10 Sinop Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Çocuk Gelişimi I	Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar	Özel Gereksinimli Çocuklar	İlkyardım
Çocuk Gelişimi II	Çocuk Hakları ve Koruma	Çocuk ve Drama	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk ve Oyun	Korunmaya Gereksinimli Çocuklar ve Bakımları	Öğrenme Psikolojisi	Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı
Gelişim Psikolojisi I	Kanunla İhtilafa Düşen Çocuklar	Erken Çocukluk Döneminde Program Geliştirme	
Çocuk İletişimi		Çocukta Sanat ve Yaratıcılık	
Gelişim Psikolojisi II			

Tablo 11 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Gelişim Psikolojisi I	Sosyal Refah Hizmetlerine Giriş	Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim	Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı
Çocukla İletişim	Çocuk Hukuku ve Kanunla İhtilafa Düşen Çocuklar	Kaynaştırma Eğitimi	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocukları Tanıma ve Değerlendirme	Korunmaya Gereksinimli Çocuklar ve Bakımları	Öğrenme Psikolojisi	İlkyardım
Çocuk Davranışları ve Sosyal Çevre	Çocuk Koruma ve Bakım Sistemleri	Çocuk ve Drama	Çocuk Sağlığı ve Beslenme
Gelişim Psikolojisi II	Korunmaya Muhtaç Çocuklar	Çocuk ve Sanat	
Gelişim Psikolojisi II	Çocuk Hakları ve Koruma	Öğrenme ve Öğretme Teknikleri	

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Çocuk ve Oyun	Çocuk Çalışmaları ve Sosyal Hizmet	Çocukta Yaratıcılık Eğitimi	
	Çocuk İhmali ve İstismarı		

Tablo 12 Hitit Üniversitesi Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı Dersler

Çocuk Gelişimi	Sosyal Hizmet	Eğitim Bilimleri	Sağlık Bilimleri
Erken Çocukluk Döneminde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme	Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar	Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim	İlkyardım
Uygulamalı Davranış Analizi	Çocuk Hakları ve Hukuku	Çocuk ve Drama	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk ve Oyun	Çocuk ve Suç	Çocuk ve Müzik	Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı
Gelişim Psikolojisi I	Kanunla İhtilafa Düşen Çocuklar	Erken Çocukluk Döneminde Okuma Yazmaya Hazırlık	Çocuk Beslenmesi
Çocukla İletişim	Çocuk İhmal ve İstismarı	Çocuk ve Resim	
Gelişim Psikolojisi II	Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Hakları	Öğrenme Psikolojisi	
Oyun Terapisi	Sosyal Hizmet Kuram ve Uygulamaları	Kaynaştırma Eğitimi	
Çocuklarda Mahremiyet Eğitimi	Sosyal Hizmetlere Giriş	Çocuk Edebiyatı	
Değerler Eğitimi			
Çocuklara Yaşam Becerilerinin Kazandırılması			
Ergenlik ve Cinsel Eğitim			

Adı geçen üniversitelerde bulunan çocuk koruma ve bakım hizmetleri programlarından devlet üniversiteleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucu bu programların farklı disiplin alanlarından dersler içerdiği görülmüştür ve bu disiplin alanları çocuk gelişimi, sosyal hizmet, eğitim bilimleri ve sağlık bilimleri olarak kategorilere ayrılmıştır. Burada üniversitelerde farklı alanlarda yoğunlaşıldığı ve bir standartın olmadığı farkedilmiştir. Fakat yine de üniversitelerde bulunan programda birbirine yakın yada aynı derslerin olduğu da görülmüştür. Farklı üniversitelerin çocuk koruma ve bakım hizmetleri programlarında yer alan dersler faaliyet 2.8. kapsamında bakım personelinin ihtiyaçları doğrudusunda değerlendirilmiş olup müfredat çalışmalarına referans olmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1.2.5. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)'nin Çocuk Refahı Alanındaki Çalışmaları

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olan MYK'nın amacı ülkemizdeki meslekleri ve yeterlilikleri tanımlamak ve disiplin altına almak, çalışma hayatına nitelikli ve belgeli işgücü kazandırmak, kalite güvencesi sağlanmış ulusal yeterlilik sistemini işletmek olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda MYK içerisinde yer alan bazı kavramlar mesleklere ilişkin yapılan çalışmaları daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Bu kavramlar:

- **Bilgi:** Bir iş alanına ilişkin olgular, ilkeler, süreçler ve genel kavramlar hakkında bilgi (kuramsal ve/veya fiili bilgi) olarak tanımlanmaktadır.
- **Beceri:** Belirli bir konuda veya görevde performans gösterebilmek için gerekli olan bilişsel (mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünme) ve pratik (el becerisi ve yöntem, malzeme, araç ve gereçlerin kullanımı) beceriler olarak tanımlanmaktadır.
- **Yetkinlik:** "özerklik ve sorumluluk" ile ilgili olarak tanımlanmaktadır.
- **Ulusal Meslek Standardı:** bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normdur.
- **Ulusal Yeterlilikler:** ulusal ya da uluslararası meslek standartları temel alınarak hazırlanan, öğrenme, ölçme-değerlendirme amacıyla kullanılan, bireylerin mesleğini başarı ile icra etmesi için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler ile bu bilgi, beceri ve yetkinlikleri kanıtlamaları için nasıl bir ölçme ve değerlendirme sürecinden geçmeleri gerektiğini açıklayan, MYK tarafından onaylanarak yürürlüğe giren teknik dokümanlardır.

MYK çocuk refahı alanında çalışan bakım personeline ilişkin yapılan çalışmalar kapsamında 'Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Yeterlilikleri' ve 'Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Meslek Standartları' olmak üzere iki belge ortaya koymuştur. Bu standartı Çocuk Gelişimi ve Eğitimcileri Derneği ile Binbirçiçek Zihinsel ve Fiziksel Engelli Çocuklar Erken Tanı, Erken Tedavi ve Eğitimi Vakfı (Binbirçiçek Vakfı) birlikte hazırlamış olup ASHB bünyesinde çocuklar ile çalışan bakım personeli bu belge kapsamında kurumlara yerleştirilmemektedir. Faaliyet 2.5 kapsamında daha ayrıntılı şekilde ele alınan MYK aracılığıyla verilen bu iki belgeye göre Seviye 3 (Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Yeterlilikleri) ve Seviye 4 (Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Meslek Standartları) olmak üzere iki farklı düzeyde karşımıza çıkmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 13 MYK Çocuk Bakım Elemanı Seviye 3 ve Seviye 4 Tanımları

Çocuk Bakım Elemanı (Seviye 3)	Çocuk Bakım Elemanı (Seviye 4)
İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite gereklilikleri çerçevesinde, yetkisi dâhilinde ve tanımlanmış görev talimatlarına göre bebek/çocuk bakımını gerçekleştiren ve mesleki gelişim faaliyetlerini takip eden nitelikli kişidir.	İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite gereklilikleri çerçevesinde, yetkisi dâhilinde ve tanımlanmış görev talimatlarına göre bebek ve çocuk bakımını gerçekleştiren, bebek ve çocuğun gelişimini ve eğitimini destekleyen, çocuklarla yapılacak etkinliklere destek veren ve mesleki gelişim faaliyetlerini takip eden nitelikli kişidir.

Seviye 3 ve Seviye 4 arasında bilgi, beceri ve yetkinlik düzeylerinde farklılık bulunmaktadır. MYK'nın belirlediği standartlarda Seviye 3'ün çalışma ortamı yalnızca ev olarak belirtilirken, Seviye 4'ün çalışma ortamı ev ve diğer ortamlarda resmî ve/veya özel okul öncesi eğitim kurumları (anasınıf, anaokulu, uygulama sınıfı ve benzeri), özel eğitim kurumları, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlardaki kreş, yuva ve bakımevleri, çocuk evi, cezaevi, çocuk evleri sitesi, hastane bünyesindeki okullar, işyeri gibi kurum/kuruluşlar olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda bakım personelinin Seviye 4 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir. Faaliyet 2.5. raporunda bu düzeyler arasındaki farklılıklar şu şekilde ifade edilmiştir.

- **Bilgi düzeyi:** Seviye 4, daha fazla kuramsal ve işlemsel bilgiye sahip olmayı gerektirirken, Seviye 3 daha çok başlangıç düzeyinde kuramsal bilgiye odaklanır.
- **Beceri düzeyi:** Seviye 4, daha karmaşık işlemleri yerine getirme ve daha zorlu sorunları çözme becerilerine odaklanırken, Seviye 3 temel iş ve görevleri yerine getirme becerilerine vurgu yapar.
- **Yetkinlik düzeyi:** Seviye 4, daha fazla sorumluluk alma ve görevleri tamamlama yeteneği gerektirirken, Seviye 3, değişen şartları dikkate alarak görevleri tamamlama yeteneği ve hayat boyu öğrenme ihtiyaçlarını belirleme yeteneği üzerine odaklanır.

Tablo 14 MYK Seviye 3 Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Yeterlilikleri Görevler

İş Sağlığı ve Güvenliği	İş Organizasyonu Yapmak	Bebek/Çocuk Bakmak	Mesleki Gelişim Faaliyetlerini Takip Etmek
İSG önlemlerini uygulamak	İşlerini planlamak	Bebेđin/çocuğun bedensel temizliğini yapmak	Mesleki eğitimlere katılmak
Çevre koruma önlemlerini uygulamak	Araç, gereç ve malzeme temin etmek	Bebеđi/çocuğu giydirmek	Kişisel mesleki gelişimini sağlamak
	Fiziksel ortam düzenlemesi yapmak	Bebеđi/çocuğu beslemek	

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

		Bebeği/çocuğu uyutmak	
		Bebeğin/çocuğun sağlığına ilişkin gözlem yapmak	
		Bebeğin/çocuğun gelişimini desteklemek	

Tablo 15 MYK Seviye 4 Çocuk Bakım Elemanı Ulusal Meslek Standartları Görevler

İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite gerekliliklerini uygulamak	İş organizasyonu yapmak	Bebek bakmak	Çocuk bakmak	Çocuğun gelişimini desteklemek	Mesleki gelişim faaliyetlerini takip etmek
İSG önlemlerini uygulamak	İş planlaması yapmak	Bebeğin bedensel temizliğini yapmak	Çocuğun tuvalet ve temizlik becerileri kazanmasını desteklemek	Çocuğun gelişimini gözlemlemek	Mesleki eğitimlere katılmak
Çevre koruma önlemlerini uygulamak	Araç, gereç ve malzeme temin etmek	Bebeği giydirmek	Çocuğun giyinmesini sağlamak	Çocuğun gelişimini destekleyici etkinlik hazırlığı yapmak	Kişisel mesleki gelişimini sağlamak
İş süreçlerinde kalite uygulamalarını desteklemek	Fiziksel ortam düzenlemesi yapmak	Bebeği beslemek	Çocuğun beslenmesini sağlamak	Okul çağı çocuğun gelişimini desteklemeye yönelik çalışmalara yardımcı olmak	
		Bebeği uyutmak	Çocuğu uyutmak	Ergenlik dönemindeki çocuğun gelişimini desteklemek	

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

		Bebeğin sağlığını gözlemlmek	Çocuğun sağlığını gözlemek	Çocuğun eğitim-öğretim süreçlerine destek olmak	
		Bebeğin gelişimini desteklemek			

MYK'nın Seviye 3 standartında çocuk bakım elemanının görevleri, görevler sırasında yapacakları işlemler ve bu işlemlere ilişkin ayrıntılı açıklamalar MYK tarafından meslek profilinde belirtilmiştir. Tablo 14'te ve Tablo 15'de Seviye 3 ve Seviye 4'e ilişkin temel görev başlıkları ve bu görevlere yönelik yapılması gereken işlemler bulunmaktadır. Bu standartlar bakım personelinin mesleğini icra ettiği sırada karşılaşılaçağı riskler ile birlikte, bebek ve çocuk bakımı, çocuk gelişimi ve mesleki gelişmelerin takip edilmesi gibi farklı görev başlıkları içermektedir. Müfredat çalışması kapsamında bu görev başlıkları altında yapılacak işlemlerde dikkate alınmıştır.

1.3. Çocuk Refahı Alanında Çalışan Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programının Müfredat Konularının Planlanma Süreci

Bakım kurumlarında görev yapan çocuk bakım personeline yönelik yapılandırılmış meslek içi eğitim müfredatın geliştirilmesinde ilk olarak literatür taraması yapılmış, incelenen çalışmalarda bakım personelinin çalıştıkları alana ilişkin ihtiyaçları belirlenmiştir. Karşımıza çıkan sonuçlar bu başlık altında ortaya koyulmuştur. Bu tarama sonuçları değerlendirildiğinde genel itibarıyla birbirine benzer sonuçlar ortaya çıkmış olmasına rağmen bazı farklı durumlar da karşımıza çıkmıştır. Örneğin; yapılan bir çok araştırmada bakım personelinin çocukların yaşadığı travmalardan dolayı ortaya çıkan davranış ve uyum problemleri ile başa çıkmaya çalışmakta zorlandığı ortaya koyulmuşken, daha az araştırmada bakım personelinin çocukların okul çağı sorunlarına yönelik ihtiyaçlarının olduğu ifade edilmiştir. Planlanan müfredat çalışmasında elde edilen veriler kullanılmış ve sonuç olarak bakım personelinin ve çocukların ihtiyaçları ile bakım personelinin ve çocukların genel özellikleri eğitim programının çerçevesini oluşturmuştur. Özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kuruluşundan sonraki dönemlerde yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulmuş böylece daha güncel verilerin kullanılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda bakım personeli olmak için verilen gerek Millî Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika programları gerekse üniversitelerde önlisans düzeyinde verilen eğitim programları incelenmiş ve elde edilen verilerle benzerlik gösteren ilgili dersler müfredat programına eklenmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1.3.1. Bakım Personelinin Çocukların Gelişim Dönemlerine İlişkin İhtiyaçları

Çocuklar çeşitli gelişim dönemlerinden geçerler ve bazı dönemlerde gelişime ilişkin karşılaşılan farklı olumsuz durumlar görülebilmekte ve bakım personelleri bu durumlarla başa çıkmada zorlanmaktadır. Yapılan literatür taramasında bu durumlara ilişkin bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. **Bakım personellerinin gelişim dönemlerine ilişkin başa çıkmakta en çok zorlandıkları durumlar ergenlik döneminde ortaya çıkmaktadır.** Korunmaya gereksinim duyan ergenlerin olumsuz benlik algıları yüksek olabilmektedir. Aynı zamanda ergenlik döneminde olan korunmaya gereksinim duyan çocuklarda depresyon, anksiyete, saldırganlık gibi davranışlar görülebilmektedir (Erçevik, 2018). Kurumlarda kalan ergenlere önleyici, uyum sağlayıcı, yönlendirici ve geliştirici gibi rehberlik hizmetleri sunarak gelişimlerinin desteklenmesi gerekmektedir (Aydoğdu ve Gürsoy, 2018). Yapılacak bir sosyal problem çözme beceri çalışmalarının korunmaya gereksinimi olan çocuklar, çocuk refahı alanında çalışan bakım personeli ve idari personelle birlikte ele alınması kurum içinde karşılaşılan problemlerin çözümünde etkili olacaktır (Erçevik, 2018). Çocuk evlerinde görev yapan bakıcı annelere yönelik eğitim programları geliştirerek bu programların bakıcı anne ve çocuklar üzerindeki etkilerine bakılması, kurumda kalan çocukların refahı açısından önem arz etmektedir (Aydoğdu ve Gürsoy, 2018). Aynı zamanda bakım personelinin çocukların ergenlik döneminde kişisel bakımlarına ve gelişimsel özelliklerine yönelik olarak zorlandıkları görülmüştür (Demirbaş, 2019). Bu bağlamda çocukların ergenlik dönemine ilişkin gelişimsel özellikleri, bu dönemde karşılaşılmaması muhtemel kriz durumlarına ilişkin başlıklar hazırlanan müfredat programında yer almıştır.

Bakım personeli aynı zamanda çocukların bebeklik döneminde bulunan temel ihtiyaçlarına yönelik özel durumlarla karşılaşabilmektedir. Bebek ve küçük yaş grubu çocukların karşılaştıkları yeme ve uyku bozuklukları gibi durumlar bakım personelinin karşılaşılabilecekleri potansiyel sorunlar olarak görüldüğü için bu durumlar ile başa çıkmada bakım personeline destek olunması gerektiği düşünülmektedir. Bunun sonucunda çocuklarda uyku bozuklukları, çocuklarda yeme bozuklukları gibi derslerin müfredat programında yer alması planlanmıştır.

Bakım personelinin karşılaştığı bir diğer sorun durumu kurumda bulunan özel gereksinimli çocukların bakımında yaşanan zorluklardır. Kurumlarda yer alan evlerde özel gereksinimli çocukların sayısının fazla olması bakım personelinin iş yükünü artırmaktadır (Demirbaş, 2019). Aynı zamanda literatür taramasında özel gereksinimli çocukların özbakımlarında yaşanan zorluklar bakım personelinin yaşadıkları sorunlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle özel gereksinimli çocuklara davranış kazandırma, özel gereksinimli çocukların özbakımları gibi dersler müfredat programına yerleştirilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

1.3.2. Bakım Personelinin Çocukların Yaşadıkları Olumsuz Yaşam Deneyimlerine İlişkin İhtiyaçları

Bakım personelinin mevcut koşullarda ihtiyaç durumları incelendiğinde en yoğun başlıklardan biri **çocukların yaşadıkları travmatik durumların etkisiyle sergiledikleri davranış bozuklukları ile başa çıkmada zorlanmalarıdır**. Özellikle bakım personelinin çocuklara ilişkin uyum ve otorite problemleri karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 2018). Çocuklarda davranış bozuklukları öfke nöbetleri, kendine ve başkalarına zarar verme, akranlarıyla uyum problemleri, yeme ve uyku bozukluğu, yalan söyleme gibi davranışları beraberinde getirmektedir. Çocukların büyük çoğunluğunun bir travmaya sahip olması, bu tür çocuklarla ilgilenilmesi ve desteklenmesi noktasında, bakım personelinin bilgilendirici veya öğretici bir desteğe ihtiyacının olduğunu göstermektedir (Semerci, Tural, Acar, Yaman, 2020). Bakım personelinin özellikle istismar nedeni ile kuruma gelen çocuklarla çalışmakta zorlandıkları ortaya koyulmuştur (Yılmaz, 2023). **Bütün bu veriler sonucunda çocukların davranış bozuklukları ve uyum problemleri, çocukların korunmaya gereksinimli olma sebepleri gibi konular** müfredat programına yerleştirilmiştir. Özellikle çocuk ihmali, çocuk istismarı, çocuk ve suç, bağımlılık, çocuk hakları, göç, kurum bakımında olan çocuklarda sosyal uyum becerisi geliştirme, çocuklarda uyum ve davranış bozuklukları gibi başlıklar konularla ilişkili olarak programa eklenmiştir.

Kurumlara yerleştirilen bakım personelinin çoğunluğu MEB'in belirlediği standartlar çerçevesinde verilen sertifika programıyla istihdam edilmiştir. **Sertifika programının içeriğine baktığımızda bakım personelinin koruma ve bakım altındaki çocukların yaşadıkları olumsuz yaşam deneyimlerine ilişkin bilgi düzeylerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir**. Bu nedenle kurumdaki çocukları daha iyi tanımak, bu çocuklara yaklaşırken çocukların yaşadıkları olumsuzlukları bilmek bakım personelinin karşılaştıkları sorunları çözmeye işini kolaylaştıracaktır. Bu bağlamda çocuk istismarı, çocuk ihmali, çocukların korunmasına yönelik uygulamalar, bu hususta varolan yasal mevzuatlar, çocuk hakları gibi konular müfredat kapsamında planlanmıştır.

1.3.3. Bakım Personelinin Çocukların Eğitim Durumlarına İlişkin İhtiyaçları

Alanyazın çalışmalarına bakıldığında **bakım personelinin çocuklara mahremiyet bilinci kazandırması** noktasında bilgi düzeyinin geliştirilmesi gerektiği ve bu alanda beceri kazandırılmasında ihtiyaç olduğu görülmüştür. Mahremiyet algısı çocukluğun ilk dönemlerinden itibaren oluşmaya başlar ve mahremiyet algısı kişinin ailesine, yaşadığı topluma göre şekillenir ve buna bağlı olarak sonradan kültürel ve sosyal kurallarla öğrenilir (Diler, 2014). Kurum bakımında olan çocukların bakımından sorumlu olan bakım personeline bu eğitimi kazandırmada önemli görev düşmektedir. Buna göre bakım personelinin çocuklar için çizdikleri sınırlarda öznel bir sınır algısı vardır ve sınırların değişkenlik göstermesi çocukların bireysel ilişkilerdeki sınırlarda tutarlı davranışlar sergilemesini zorlaştırmaktadır ve bununla birlikte bakım personelinin mahremiyet eğitimini dar anlamıyla değil geniş anlamıyla değerlendirmeleri, çocuklara psikolojik anlamda destek olabilmeleri ve ahlaki değerler ile ev kurallarını çocuklara iç görü kazandırarak öğretebilmeleri için bir takım düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir (Acar, Semerci, Yaman, 2021). Bununla birlikte bakım personelinin çocukların eğitim

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

süreci içerisinde **akademik anlamda onlara destek olmada kendilerini yetersiz hissetmesi** de bir başka ihtiyaç durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bakım personelinin çocuklar üzerinde olumlu davranış geliştirmede zorlandıkları bazı alanyazın çalışmalarında karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda müfredat geliştirme sürecinde mahremiyet eğitimi, çocuklara özbakım becerisi kazandırma, okul çağı sorunları gibi çocukların eğitim süreçlerine yönelik derslerle desteklenmesi hedeflenmiştir.

1.3.4. Bakım Personelinin Çocukların Akranlarıyla İlişkilerine Yönelik İhtiyaçları

Kurum bakımında kalan çocukların akranlarıyla yaşadıkları sorunlar ve tartışmalar karşılaşılan problemler arasında yer almaktadır (Aydoğdu, 2016). **Kurum bakımındaki ergenlerin kendi anne babalarıyla ilişkileri oldukça sınırlı olduğu için akran zorbalığına uğrama ihtimalleri diğer çocuklara göre daha yüksektir (Yıldız, 2019).** Özellikle kurum içerisinde aynı koşullar içerisinde yaşayan çocuklar arasında yaşı daha büyük olanların diğerleri üzerinde belirli bir güç hiyerarşisi oluşturmasına dayanan şiddet ve zorbalık eylemlerinin kurum bakımı modellerinde daha çok rastlanan önemli bir sorun olduğu görülmektedir (Erbay, Çalış, 2022). Bu bağlamda çocukların karşılaştıkları bu sorun durumunun çözümünde en önemli görev çocukların yetiştirilmesinde büyük bir sorumluluğa sahip bakım personeline düşmektedir. Bakım personelinin güncel bir problem durumu olarak karşımıza çıkan akran zorbalığına ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması, akran zorbalığına uğrayan ve bu zorbalığı yapan çocuklara olan yaklaşımda daha profesyonel olması bu sorunun çözümü için büyük bir adım olacaktır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

2. ÇOCUK REFAHI ALANINDA FARKLI ÜLKELERDEKİ ÇOCUK BAKIM PERSONELİNİN EĞİTİM SÜREÇLERİ VE GÖREV TANIMLARI

Bakım personelinin eğitime yönelik hazırlanacak içeriklerde uluslararası boyutta ele alınacak referanslarda bulunmaktadır. Dünyada çocuklara yönelik politikalar zaman zaman farklılık göstermiştir. Çocuk koruma sistemlerine dünya genelinde baktığımızda kurumsal bakım sistemlerinin yerine daha çok aile yanında bakım modelleri almıştır. Bu noktada UNICEF'in 2017 yılında yayınladığı 'Standarts of Care in Child Care Institutions' yani 'Çocuk Bakım Kurumlarında Bakım Standartları' raporunda dünyada çocuk bakım uygulamalarının geçmişten günümüze değişimi Şekil 2'de yer almaktadır. Bu rapora göre kurumsal bakım, zor ve hassas durumdaki çocukların kurumsal bir ortamda, eylemleri ülke yasalarının öngördüğü standartlara göre yönetilen çocuk bakım uzmanlarının rehberliği ve gözetimi altında bakımı, korunması, rehabilitasyonu ve topluma yeniden kazandırılması anlamına gelmektedir. Aynı raporda çocuk bakım kurumlarının eylemleri, hedeflenen çocukların fiziksel, psikolojik, duygusal, sosyal, eğitsel, kültürel, ekonomik ve ahlaki ihtiyaçlarını yaşlarına uygun bir şekilde karşılamak üzere tasarlandığından bahsedilmektedir. Bu raporda çocuk bakımına ilişkin uluslararası belgelere ve konuyla ilgili yapılan araştırmalardan yola çıkılarak dünyanın bir çok ülkesinde çocuk bakımının kurumsal bakımdan aile veya toplum temelli çocuk bakımına kaydığı belirtilmiştir. **Kurumsal çocuk bakımının devam etmesine rağmen, bu korunmaya gereksinim duyan çocuklarla ilgili politika ve programlar belirgin bir biçimde sürece ve sonuca odaklanan, hakların gerçekleşmesine vurgu yapan hak temelli bir yönelim kazanmış ve böylece çocuk bakım kuruluşlarının işleyiş biçiminde de çeşitli değişimlere zemin oluşturmuştur.** Bu değişim çocuk bakım sistemlerinde öne çıkan yeni başlıkları daha net görmemize olanak tanımaktadır. Bakım personelinin bu başlıklara uygun içerikleri taşıyan eğitimlerle buluşturulmaları yeni çocuk bakım anlayışının daha çok içselleştirilmesine fırsat tanıyacaktır. Şekil 2'de çocuk bakım sisteminin geçmişten günümüze değişim sürecinden bahsedilmektedir. Bu değişimin dünyada olduğu gibi Türkiye'de de benzer biçimde olduğunu söylemek mümkün olmaktadır.

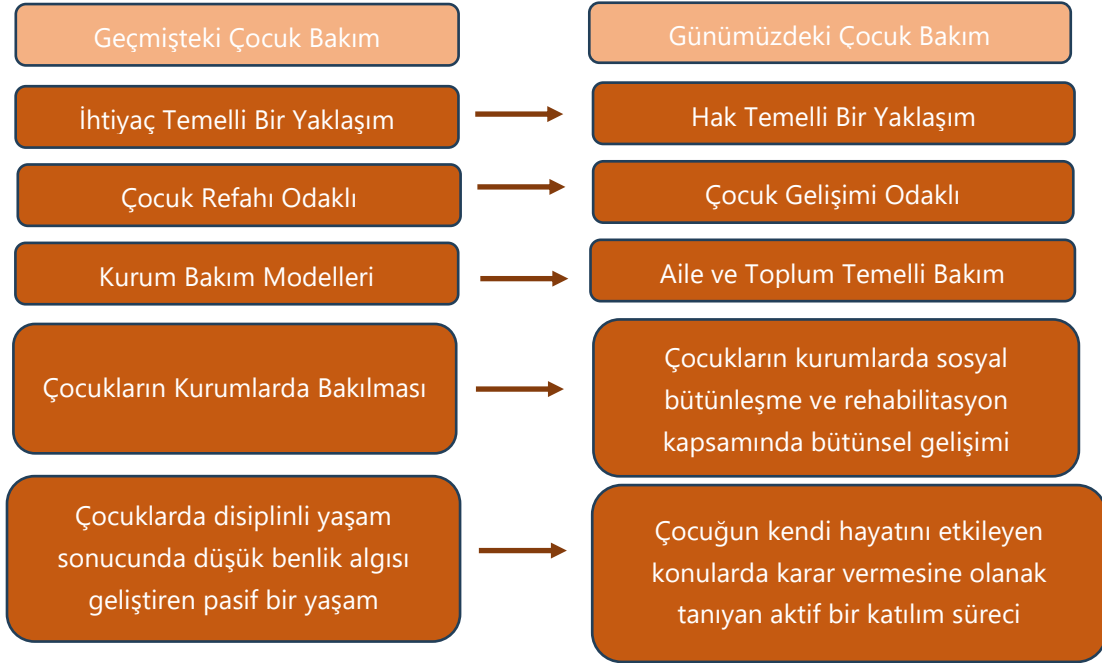

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 1 Unicef (2017) "Standarts of Care in Childcare Institutions" raporunda yer alan çocuk bakım sisteminin zamana göre değişimi

Amacı ilgi alanındaki kişilerin kapasitesi, temsiliyeti, hakları ve insanlık onurunu uyguladığı proje ve programların odağına yerleştirmekte ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan bireylerle, ailelerle ve topluluklarla iş birliğine öncelik vermek olan UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) yani Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği tarafından 2014 yılında hazırlanan Çocuk Koruma Bilgi Notunda bakım personeline ilişkin olarak devletlerin bireyselleştirilmiş ilgiye olanak tanıyacak sayıda istihdam edilmeleri, bakım ortamının amaç ve hedeflerini etkili bir şekilde uygulayacak ve çocuğun korunmasını sağlayacak nitelikte olmasına dikkat edilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Söz konusu bilgi notunun dayandığı 2009 yılında ortaya koyulan Birleşmiş Milletler Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuz risk altında olan ebeveyn bakımından yoksun kişiler olan çocukların korunması ile ilgili diğer uluslararası araçların Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile ilgili hükümlerin uygulanmasını geliştirmek için mevcut kurallara yönelik çeşitli kararlar alınmıştır. Bu kılavuzda devletlerin çocukların korunmasına ilişkin tüm kurum ve kişilerden sorumlu olduğu, çocuklara yönelik alternatif bakım yöntemlerinin otorite tarafından güçlendirilmesi gerektiği, kurallara uygun otorite tarafından bu kurumların düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Aynı kılavuzda, bu alanda bulunan yetkililerin kurum bakımında uzmanlık için uygun kriterleri geliştirmenin, bakım personelinin etik ve ahlaki uygunluğunu değerlendirmenin ve onları seçmek için izlemenin ve onları kontrol etmenin gerekliliğinden söz edilmiştir. Kılavuzda yer alan bazı maddelerde çocukların bakımı ve korunmasından sorumlu olan kişilerin (hami/koruyucu) çocuklar ile ilgili bazı sorumlulukları olduğundan bahsetmiştir. Bu sorumluluklar:

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

- Çocukların sağlıklı beslenmesi
- Çocukların tıbbi takiplerinin yapılması
- Çocukların sağlıklarının korunması
- Özel gereksinimli olan çocuklarda dahil tüm çocukların çocuk haklarının güvence altına alınması
- Küçük yaş çocukların, bebeklerin ve özel gereksinimli çocuklar ile sevgi ve güven ilişkisinin kurulması
- Çocukların kendi inançları doğrultusunda profesyonel olarak çocuğun kendi özgür iradesiyle gerekli desteğın sunulması
- Çocuklara hijyenik ve sağlık açısından uygun ve güvenli ortamların sağlanması
- Çocuklarla pozitif, güvenli, motive edici bir iletişim kurulması
- Çocukların yaşına uygun risk faktörlerinin bilinmesi ve gelişim durumlarının göz önünde bulundurulması
- Çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerine uygun disiplin yöntemleri uygulanması şeklinde ifade edilmiştir.

Bakım personelinin aldıkları eğitimler uluslararası boyutta incelendiğinde bir çok farklı örnek karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde küresel boyutta bakım personelinin eğitim programları ele alınacaktır.

2.1. İngiltere’de Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları

İngiltere’de çocuk koruma sisteminde çocuklar öncelikli olarak koruyucu aile yanına yerleştirilmektedir; yani aile yanında bakım odaklı politikalar daha öncelikli olarak uygulanmaktadır. Fakat uygun bir koruyucu ailenin bulunmaması gibi durumlarda veya yaşı büyük çocuklar için kurum bakımı tercih edilmektedir (Holmes, Berridge, Thoburn, 2022). İngiltere’de mesleki yeterliliklerin yapılandırıldığı ve alanlara göre sınıflandırıldığı bir sistem olan RQF (Regulated Qualifications Framework-Düzenlenmiş Nitelikler Taslağı) çeşitli eğitim sağlayıcılar aracılığıyla meslek elemanları yetiştirmek amacıyla hizmet vermektedir. İngiltere’de bu sistem içerisinde var olan eğitim sağlayıcılar çocuk bakım alanında yatılı çocuk bakım personeline yönelik farklı seviyelerde eğitim sunmaktadır. Örnek olarak incelenen bir çocuk bakım eğitim programına ilişkin içerik Tablo 16’da yer almaktadır. İngiltere’de Çocuk bakım alanında yatılı kuruluşlarda çalışacak bakım personeline ilişkin eğitim program içeriğinde zorunlu ve seçmeli öğrenme çıktıları bulunmaktadır. BIIAB Qualification Limited (BIIAB Kalifikasyon Şirketi) eğitimi ve beceri odaklı kuruluşları, sağlayıcıları ve öğrencileri destekleyen, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde gerçek değişim yaratan bir yardım kuruluşu olan Skills and Education Group (Beceriler ve Eğitim Grubu)’ un parçasıdır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 16 İngiltere’de bakım personeli eğitimi veren BIIAB (part of the British Institute of Innkeeping) eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriği

https://biiab.co.uk/wp-content/uploads/2023/10/L3D_Residential-Chilcare_Qual-Guide_V1.1.pdf

Seviye 3 – Çocuk Bakımı (BIIAB)	
Zorunlu Eğitim İçerikleri	Seçmeli Eğitim İçerikleri
Yatılı çocuk bakımında çocukların ve gençlerin gelişimini anlamak	Bakım sistemini ve bunun çocuklar ve gençler üzerindeki etkisini anlamak
Yatılı çocuk bakımında çocukları ve gençleri nasıl koruyacağını öğrenmek	Gençlik adalet sistemini yatılı çocuk bakımıyla ilişkilendirerek anlamak
Zarar veya istismara maruz kalmış çocuk ve gençlere nasıl destek verileceğini anlamak	Bakımdan ayrılan gençleri desteklemek
Yatılı çocuk bakımı ortamlarında etkili iletişim ve bilgi kullanımını teşvik etmek	Karmaşık engelleri ve rahatsızlıkları olan çocuklar ve gençler için yatılı çocuk bakımını anlamak
Evde çocuk bakımında risk yönetimini desteklemek	Yetişkinliğe geçişlerinde karmaşık engelleri veya koşulları olan gençleri desteklemek
Yatılı çocuk bakımında çocuklar ve gençlerle değerlendirme ve planlama yapmak	Yatılı çocuk bakımında çocuk ve gençlerin aileleriyle çalışmak
Yatılı çocuk bakımında grup yaşamını desteklemek	Sosyal bakım ortamlarında ilaç kullanımının desteklenmesi
Yatılı çocuk bakımında çocuklar ve gençler için olumlu sonuçları desteklemek	
Yatılı çocuk bakımında çocuklar ve gençler için bağlanmayı ve olumlu ilişkileri desteklemek	
Yatılı çocuk bakımında çocukların ve gençlerin refahını ve dayanıklılığını desteklemek	
Öğrenme potansiyellerine ulaşmaları için yatılı çocuk bakımındaki çocukları ve gençleri desteklemek	
Yatılı çocuk bakımındaki çocuk ve gençleri sağlıklarını yönetmek için desteklemek	
Yatılı çocuk bakımında çocuk ve gençlerde sosyal farkındalık gelişimini desteklemek	
Yatılı çocuk bakımı ortamlarında mesleki gelişime katılmak	
Yatılı çocuk bakımında çocukların ve gençlerin haklarını, çeşitliliğini ve eşitliğini desteklemek	
Yatılı çocuk bakımında çocuklara ve gençlere fayda sağlamak için iş birliği yapmak	

Tablo 16 incelendiğinde İngiltere’de Seviye 3 diplomasına yönelik yatılı bakım için verilen çocuk bakım eğitiminde çocuk gelişimi, çocuk koruma, iletişim, eğitim, çocuk hakları, sosyal yaşam, sağlık gibi konularda

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

eğitim verildiği görölmektedir. Farklı disiplin alanlarından seçilen konuların bulunması çocukların ve bakım personelinin ihtiyaçlarına yönelik bir içerik oluşturulduğuna işaret etmektedir. Bu durum eğitim içeriğinin yer aldığı eğitim sağlayıcısı BIIAB' nin kılavuzunda yer alan "Yatılı Çocuk Bakımı Seviye 3 Diplomasının içeriği, Sektör Beceri Konseyi Bakım Becerileri tarafından işverenlere, öğrenim sağlayıcılara ve yatılı çocuk bakımı sektöründeki hizmetlerden yararlananlara danışılarak belirlenmiştir." ifadeleriyle görülebilmektedir. Seviye 3 yatılı bakım elemanların için temel düzeyde verilen bir diploma programını içermektedir. Bu düzeyde olmasına rağmen korunmaya gereksinimi olan çocukların ihtiyaç alanına yönelik bakım personeline farklı alanları kapsayacak kazanımlar sunmaktadır.

İngiltere'de farklı bir eğitim sağlayıcısı olan I-Can Qualifications Limited tarafından Çocukların Öğrenimi ve Gelişiminde iCQ Seviye 3 Diploması (Erken Çocukluk Dönemi) verilmektedir. Bu diploma programı incelendiğinde yeterlilik amacı 'Bu yeterlilik, Çocukların Öğrenimi ve Gelişimi alanında çalışanlar içindir ve çocukların öğrenimi ve gelişimi için gerekli bilgi ve becerilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır' şeklinde belirtilmiş olan seviye 3 diploma programından çocuk refahı alanındaki çalışanlar faydalanmaktadır. Tablo 17'de söz konusu diploma programına ilişkin eğitim içerikleri belirtilmiştir. Seviye 3 diploma programında zorunlu eğitim içerikleri ve seçmeli eğitim içerikleri bulunmaktadır. Ayrıca bu eğitim içeriklerinde belirtilen zorunlu ve seçmeli içeriklerin altında ayrıntılı biçimde yer alan öğrenme çıktıları karşımıza çıkmaktadır. Tablo 17'de bu konuyla ilgili bir yeterlilik ve altında yer alan kazanımlara ilişkin bir örnek bulunmaktadır.

Tablo 17 İngiltere'de bakım personeli eğitimi veren iCan Qualifications Limited eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriği

(<https://icanqualify.net/globdocs/static/qspecc1411.pdf>)

Çocukların Öğrenimi ve Gelişimi Seviye 3 Diploması	
Zorunlu İçerikler	Seçmeli İçerikler
Erken Yaş Ortamlarında Etkili ve Bilgiye Dayalı Mesleki Uygulama Geliştirin	Çocuklarla Sosyal Pedagojik Çerçeve de Çalışmak
Çocukların İlk Yıl Eğitimini ve Gelişimini Anlayın	Özel Eğitim İhtiyaçlarının Sağlanması Koordinasyonu Edin
Erken Yaş Ortamlarında Çocukların Sağlığını, Güvenliğini ve Refahını Teşvik Edin	Erken Yıllarda Oyun ve Öğrenmenin Nasıl Teşvik Edileceğini Anlamak
Erken Yıllar Temel Aşamasının Uygulanması	Savunmasız, Yoksulluk ve Dezavantaj Yaşayan Çocukların İhtiyaçlarını Anlayın
Çocuk Koruma ve Güvenliği	Çocukların Açık Havada Oynamasını Destekleyin
Erken Yaş Ortamlarında Çeşitlilik, Eşitlik ve Katılım	Engelli Çocuklara ve Özel Gereksinimleri Olan Çocuklara Destek
İlk Yıllarda Ortaklık Çalışması	Bebeklerin ve Küçük Çocukların Fiziksel ve Beslenme İhtiyaçlarının Bakım
Erken Yaş Ortamlarında Etkili Öğretme ve Öğrenmeyi Planlayın ve Sağlayın	Evde Bakımda Çocuklarla Nasıl Çalışılacağını Anlayın

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Erken Yaş Ortamlarında Değerlendirmeyi Doğru ve Verimli Bir Şekilde Kullanın	İlaç Kullanımının Desteklenmesi
	Çocuklarda Olumlu Davranış Gelişiminin Desteklenmesi
	Evde Çocuk Bakımı İşletmesini Yönetmek
	Yemek veya Atıştırılmalık Zamanlarında Çocukları Destekleyin
	Sağlık ve Sosyal Bakım veya Çocuk Ortamlarında Etkili Ekip Çalışmasına Katkıda Bulunun
	Toplum Temelli Erken Yıllar Ortamını Yönetmek ve Yönetmek

Tablo 17'yi incelediğimizde söz konusu eğitim programında çocuk gelişimi, çocuk bakım, çocuk koruma ve özel gereksinimli çocuklar ile ilgili üniteler göze çarpmaktadır. Bu eğitim içeriğini sadece bu ünite başlıklarından ziyade bu başlıkların altında yer alan özel çıktılarla birlikte incelemenin daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Tablo 18'de yer alan ünite başlıkları altında yer alan özel çıktılar oldukça detaylı açıklanmıştır. Ülkemiz ile kıyaslandığında bu programda da eğitim içeriğinin daha kapsamlı oluşturulduğundan, bu sertifikayı alacak olanların hassas koşullar altındaki çocuklar ile çalışacağı düşünüldüğünde çocuk bakımının yanında çocuk koruma alanı, özel gereksinimli çocuklar gibi başlıklara da ayrıntılı yer verildiği görülmektedir.

Tablo 18 İngiltere'de bakım personeli eğitimi veren iCan Qualifications Limited eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriğinde bir ünite örneği

Ünite : Çocuk Koruma ve Güvenliği	
1. Erken çocukluk ortamlarında korumaya ilişkin yasal gereklilikleri ve rehberliği anlayın	
Değerlendirme Kriteri-Öğrenci şunları yapabilir	
1.1.	Çocukların korunmasına ilişkin yasal gereklilikleri ve yönergeleri analiz etmek
1.2.	Yasal gerekliliklerin ve rehberliğin kendi rolünüz üzerindeki etkisini değerlendirin
1.3.	Aşağıdakilere atıfta bulunarak çocukların güvende olma hakkını açıklayın: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi bakım görevi güvenli işe alım, Erken Yıllar Temel Aşaması (EYFS)
2. Korumayla ilgili kendi sorumluluklarınızı yerine getirebilme	
2.1.	Aşağıdakilerle ilgili kendi sorumluluklarınızı açıklayın: Bilgilerin gizliliği Koruma Çocukların refahının teşvik edilmesi Kendisinin ve başkalarının korunması
2.2.	Çocukların genel refahına ilişkin doğru kayıtlar tutun
2.3.	Çocukların iş ortamında zarar görmekten korunmasının neden önemli olduğunu açıklayın
2.4.	Çocukları aktif bir şekilde dinleyin ve onların katkılarına, görüşlerine ve fikirlerine değer verin
3. Çocuk istismarının türlerini ve göstergelerini anlamak	
3.1.	Farklı istismar türlerini açıklayın
3.2.	İstismar türlerinin göstergelerini açıklayın

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

3.3.	Çocukların davranışlarındaki değişiklikleri gözlemlemenin ve bunlar üzerinde düşünmenin önemini açıklayın
3.4.	Başkalarının uygulamalarıyla ilgili çocukların refahını etkileyebilecek endişeleri iletmek için kendi ortam prosedürlerini açıklayın
3.5.	Çocuklarla temas halinde olan çeşitli kişiler tarafından istismarın nasıl gerçekleşebileceğini açıklayın
3.6.	Kendilerini korumaya yönelik stratejilere sahip olmalarını sağlamak için çocuklarla çalışmanın neden önemli olduğunu açıklayın
4. Bir çocuğun istismar edildiği veya zarar gördüğü iddialarına nasıl yanıt verileceğini anlayın	
4.1.	Meslektaşlarınızın, ebeveynlerinin ve/veya bakıcılarının bir çocuğun istismar edildiği veya zarar gördüğü yönündeki endişelerine nasıl yanıt verileceğini açıklayın
4.2.	Bir çocuğa inanmanın ve yargılamaktan kaçınmanın neden önemli olduğunu açıklayın
4.3.	Bir çocuğun istismara uğraması veya zarar görmesi durumunda müdahil olabilecek kuruluşların rollerini ve sorumluluklarını açıklayın
4.4.	Kuruluşların korumaya yönelik politika ve prosedürler geliştirmek için nasıl birlikte çalıştıklarını a
5. Bilgilerin gizliliğini koruyabilmek	
5.1.	Veri koruma ve bilgi işleme mevzuatına uymak için kendi ortamınızda kullanılan süreçleri açıklayın
5.2.	Koruma ile ilgili bilgilerin ne zaman paylaşılabileceğini açıklayın
6. Kendi çalışma ortamında çocukların güvenliğini ve emniyetini sağlayabilme	
6.1.	Organizasyonel politika ve prosedürlere uygun olarak risk değerlendirmesi yapmak
6.2.	Çocukları kendi çalışma ortamlarında güvende tutmaya yönelik politika ve prosedürleri uygulayın
6.3.	Çocukların kendi çalışma ortamlarında dayanıklılığının ve refahının nasıl desteklendiğini açıklayın
6.4.	Kötü uygulama veya güvenlik endişeleri için kendi ayarları raporlama prosedürünü belirleyin

Türkiye ile kıyaslamalarda İngiltere’de yer alan eğitim içeriğinin özellikle ülkemizde sertifika programı kapsamında verilen eğitim içeriğine göre çok daha kapsamlı olduğunu söylemek mümkün olabilir. Bununla birlikte çocukların temel gelişimleri, çocukların temel bakımları, çocuk sağlığına ilişkin konular sertifika programları kapsamında ülkemizde verilen eğitim içerikleriyle benzerlik göstermektedir. Ülkemizde çocuk koruma ve bakım hizmetleri önlisans programları farklı disiplin alanlarından yer alan eğitim içeriklerine sahip olması sebebiyle İngiltere’de yatılı bakım personeli yetiştiren programlara yaklaşmaktadır. Üniversitelerin önlisans programları kapsamında verilen çocuk gelişimi, çocuk bakımı, çocukların korunması, eğitim, sağlık ve destekleyici konularla İngiltere’de verilen eğitim içerikleri benzerlik göstermektedir. İngiltere’de bakım personeline yönelik eğitim programı çocukların merkezde bulunduğu, temel yeterliliklere odaklanan zorunlu modüller ve daha çok uzmanlaşmaya yönelik seçmeli modüllerin olduğu, özel gereksinimli çocuklara odaklanan ve temelde çocukların haklarına, korunmasına ve güvenliğine ilişkin içerikleriyle çocuk refahını birçok alanda artırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

2.2. Kanada'da Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları

Farklı eyaletlerde farklı uygulamaların görüldüğü Kanada'da çoğu eyalet, kamu tarafından finanse edilen bir sistemden, öncelikli olarak özel kurumlarla sözleşme yapılan bir sisteme geçmiştir (Anglin, 2002). Kanada'da Alberta Çocuk ve Gençlik Bakım Derneği'nin (Child and Youth Care Association of Alberta) sunmakta olduğu çevrimiçi eğitim programıyla çocuk bakım alanına yönelik eğitim vermektedir. Tablo 19'da ayrıntıları yer alan bu eğitim programı 3 farklı seviyede karşımıza çıkmaktadır. 1. Seviye olan Çocuk ve Gençlik Bakımının Temellerinde yeni çocuk ve gençlik bakımı uzmanı veya uygulama alanıyla ilgili bilgilerini tazelemek isteyenlere yönelik olup temel düzeyde bir eğitim içermektedir. 2. Seviye olan Çocuk ve Gençlik Bakımında Temel Yeterliliklerde birinci seviyedeki bazı temel kavramları daha da entegre etmek ve çocuk ve gençlik bakım uzmanlığı becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim içerikleri bulunmaktadır. Bu seviyede kişiler teorik kavramları ve bunların günlük uygulamaya aktarılmasını anlayabilmektedir. 3. Seviye Çocuk ve Gençlik Bakımında ileri düzey, alanında daha uzman çocuk ve gençlik uzmanları yetiştirmek amacını taşımaktadır. Bu seviye kişileri yenilikçi mesleki gelişim odak alanlarını içeren, en iyi uygulama öğreniminin daha ileri seviyelerine götürmektedir.

Tablo 19 Kanada'da bakım personeli eğitimi veren Alberta Çocuk ve Gençlik Bakım Derneği'nin (Child and Youth Care Association of Alberta) eğitim içeriği

(<https://www.cycaa.com/overview-of-the-cycaa-online-learning-courses/>)

1. Seviye Çocuk ve Gençlik Bakımının Temelleri	2. Seviye Çocuk ve Gençlik Bakımında Temel Yetkinlikler	3. Seviye İleri Düzey Çocuk ve Gençlik Bakımı
Çocuk ve Gençlik Bakımında Profesyonellik	Çocuk ve Gençlik Bakımında Profesyonellik	Liderlik
Yardım Becerileri	Kendi kendine bakım	Nezaret
Ailelerle Çalışmaya Giriş	Sistemik Çerçeve	Travma
Gelişim Teorileri	Tedavi Ortamı	Travma Bilgili Uygulama
Etkinlik Programlama	Ömür boyu gelişme	Beyin gelişimi
Madde Bağımlılığına Giriş	Temel Bakım	Savunuculuk
Beyin Gelişimine Giriş	Program Geliştirme	
Karmaşık Ailelere Giriş	İlişki Geliştirme	
Yerli Farkındalıklara Giriş	Müşteri Hizmetleri Planlaması	
	Bireysel Müdahaleler	
	Ailelerle Çocuk ve Gençlik Bakımı Çalışması	
	Akıl sağlığı	
	Grup Müdahaleleri	

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 19’da Kanada’da çocuk bakım uzmanlığına ilişkin verilen eğitime baktığımızda 1. Seviyede daha çok çocuk bakımı üzerine temel içeriklerin yer aldığı görülmektedir. 2. Seviyede verilen eğitimlerin alanda daha çok uzmanlaşmaya yönelik olduğu görülmektedir. 3. Seviyede verilen eğitimlerde ise daha ileri düzeyde çocuk ve gençlik bakımına ilişkin içeriklerin yer aldığı anlaşılmaktadır.

Kanada’da çocuk bakım uzmanlığında bölgesel farklılıkların olması bu eğitimi veren kurumların içeriklerinde de bazı farklılıkları beraberinde getirebilir. Bu çalışmada örnek olarak sunulan program içeriği ile Türkiye kıyaslandığında bazı sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde sertifika programı kapsamında verilen bakım personeli eğitimlerinde farklı seviyelerin bulunmaması en büyük farklılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanada’daki örneğe bakıldığında temel yeterliliklerden daha karmaşık olanlara geçildiği görülmektedir. Kanada’da yer alan program başlıkları incelendiğinde çocuk gelişim alanına yoğunlaştığı görülmekle birlikte, iletişim, sağlık gibi alanlara yönelik içeriklerin varlığından söz etmek mümkündür.

2.3. Almanya’da Bakım Personeline Yönelik Eğitim Programları

Almanya’da çocuk koruma sistemine baktığımızda hak temelli bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Yatılı bakım uygulamalarının azaltılmaya çalışıldığı bir politika yürütülmektedir. Yatılı bakım uygulamaları sosyal pedagoji, sosyal hizmet gibi alanlarda eğitim almış profesyonel bir işgücü tarafından yürütülmektedir. Mesleki alanda eğitim alan kişiler uygulamalı bilimler üniversitesinden sosyal hizmet veya sosyal pedagoji alanında lisans derecesi veya (araştırma) üniversitesinden diploma almaktadır. Almanya’da yatılı bakımla ilgilenen kişiler aldıkları eğitim içeriğine bakıldığında öncelikli olarak erken çocukluk gelişimine odaklanmaktadır. Bununla birlikte sosyal hizmet veya sosyal pedagoji alanlarında da eğitim almaktadırlar. Aynı zamanda seçmeli derslerle genel bir içerik oluşturulmuştur. Almanya’da çocuk ve gençlik refahında eğitim veren Lebenshilfe isimli özel bir kuruluş da bu alanda çalışacakların görevlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Çocuklara ve gençlere günlük yaşamın her alanında sorumlu destek ve rehberlik
- Ebeveynler, okullar, eğitim merkezleri, eğitim kurumları, doktorlar ve terapistlerle bağlantılar
- Boş zaman aktiviteleri ve tatil aktivitelerinin planlanması ve uygulanması
- Şirket arabasında seyahat etmek
- Dokümantasyon ve raporlar

Almanya’da yatılı çocuk bakım hizmeti veren bir kurum olan Casablanca (innovative jugendhilfe und soziale dienste) de Weißensee çocuk konut projesi bulunmaktadır. Bu projede farklı yaş grubu çocuklar için koruma imkanı sunulmaktadır. Tablo 20’de söz konusu çocuk konut projesinde yer alan yaş grubuna göre ayrılan kısa süreli konaklama modellerinde yer alan pedagojik görev ve hedeflere yer verilmiştir. Bununla birlikte ilgili kurumda bakım personeli tarafından sürekli bakım hizmeti de verilmektedir. Bahsedilen görev ve hedeflere bakıldığında 0-4 yaş çocuklara hizmet veren eğitimcilerin veya bakım personelinin fiziksel bakım bilgisi, çocuklar

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

için tıbbi önlemler, krize müdahale, erken çocukluk gelişimi, ebeveyn iletişimi, çocuğun yaşamına uyumunu kolaylaştırma gibi başlıklar karşımıza çıkarken 5-13 yaş çocuklara hizmet veren eğitimcilerin eğitimsel destekler, krize müdahale, gelişimsel özellikler, ebeveyn iletişimi, çocuğun yaşamına uyumunu kolaylaştırma gibi başlıklar dikkati çekmektedir.

Tablo 20 Almanya'da hizmet veren Casablanca (innovative jugendhilfe und soziale dienste) de Weißensee çocuk konut projesi kısa süreli konaklama ile ilgili bilgiler

(<https://www.g-casablanca.de/standorte/pankow/kiwo-kinderwohnprojekt-weissensee>)

Yaş Grubu	Pedagojik Görevler ve Hedefler
Çocuklar ve Bebekler İçin Kısa Süreli Konaklama (0-4 Yaş)	<ul style="list-style-type: none">• Koruma ve tehlikeyi önleme• Konaklama ve malzeme sağlanması• Fiziksel bakım ve destek• Gerekli tıbbi önlemlere dikkat edin• Krize müdahale ve sorun çözümü• Erken çocukluk gelişiminin teşvik edilmesi• Mümkünse ve duruma uygunsuz ebeveynlerle işbirliği yapın• Sorunun açıklığa kavuşturulması için ilgili tüm taraflarla işbirliği• Yardım planına göre takip beklentilerinin geliştirilmesine katılım• Çocuğun gelecekteki yaşam ortamına entegrasyonuna hazırlık• Gerekirse daha fazla yardım ve destek teklifinin başlatılması• Gerekirse, geri dönüşe katılım
İlkokul Çağı Çocukları Kısa Süreli Konaklama (5-13 Yaş)	<ul style="list-style-type: none">• Koruma ve tehlikeyi önleme• Konaklama ve malzeme sağlanması• Eğitim desteği ve başa çıkma yardımları• Gerekli tıbbi önlemlere dikkat edin• Krize müdahale ve sorun ve kaynak açıklama• Gelişimi teşvik etmek• Mümkünse ve duruma uygunsuz ebeveynlerle işbirliği yapın• Sorunun açıklığa kavuşturulması için ilgili tüm taraflarla işbirliği• Yardım planına göre takip beklentilerinin geliştirilmesine katılım• Köken ailenin eğitim becerilerinin açıklığa kavuşturulması ve aile ortamındaki herhangi bir eğitim kaynağının incelenmesi

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

	<ul style="list-style-type: none">• Çocuğun gelecekteki yaşam ortamına entegrasyonuna hazırlık• Ülkeye geri dönüşe katılım• Gerekirse daha fazla yardım ve destek teklifinin başlatılması
--	---

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

3. ÇOCUK REFAHI ALANINDA ÇALIŞAN BAKIM PERSONELİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMINDA UYGULANABİLİR ÖĞRENME İLKELERİ

Bu müfredat programının temel noktalarından biri eğitim alacak kişilerin öz öğrenme temelli bir yaklaşımla öğrenme sürecinde yer almasıdır. Öz öğrenme bireylerin kendisini tanıyarak kendi kendine öğrenme işini gerçekleştirebilmesi için kullandığı her türlü işlem, teknik ve strateji olarak tanımlanmaktadır (Çiltaş, 2011). Öz öğrenmenin en önemli özelliği kişinin kendi öğrenmesine ilişkin kontrolün yine kişide olmasıdır (Sari-Akinoğlu, 2009). Başka bir ifadeyle, öz öğrenmede öğrenciler öğrenme için gerekli ortamı oluşturan etkinlikleri başlatan, öğrenme etkinliğine değer yükleyen, öğrenme hedefine başlamak için kendini motive eden kişilerdir (Akt. Sari-Aydinoğlu, 2009). Aslında kişi öğrenme olayını bireysel olarak düzenlemektedir. Öz düzenleme yönteminde öğrenciler en iyi öğrenme ortamını seçer ve zamanı etkili kullanır. Aynı zamanda öğrenme sırasında kişiler planlar, yapar, amaçlar, belirler, kendini izler ve öz değerlendirmeler yapar. Bununla birlikte öğrenenler kendilerini yüksek düzeyde motive edebilir ve gerçekleştirdikleri görevlere yüksek değer verebilirler. Öz düzenlemeli öğrenme olarak ifade edilen öz öğrenimde öğrencilerin motive olmaları için kullandıkları ve öğrenmelerine rehber olan özel süreçler üzerine odaklanır (Aydın – Demir Atalay, 2015). Öz öğrenimde, bilginin edinilmesi, deneyimin geliştirilmesi ve kendini geliştirmek için yapılan eylemlerin birey tarafından izlenmesi, yönlendirilmesi ve düzenlenmesi yönü ile özerklik ve kontrolü vurgular (Akt. Turan-Demirel, 2010). Öz öğrenim ile belirlenen becerilere sahip olunması, bireylerin bağımsız öğrenmesi açısından önemlidir. Öğrenenlerin öz öğrenim becerisi geliştikçe alandaki konuları kavrayışlarının gelişeceği, öğrenmelerinin etkinliğinin ve öz yeterlik algılarının artacağı yapılan çalışmalarda ortaya koyulmuş ve ayrıca öz düzenleme becerisini geliştiren bireylerin akademik ve mesleki alanda başarılı olma olasılığının yüksek olduğu belirtilmiştir (Akt. Akt. Turan-Demirel, 2010). Bütün bu bilgiler çerçevesinde müfredat çalışmasında bakım personeline yönelik hem modül öncesinde hem de modül sonrasında 20 soruluk bir değerlendirme yapılacak ve böylece eğitimin öncesi ve sonrası eğitimi alan bakım personeli tarafından izlenebilecektir.

Uzaktan eğitim yoluyla (asenkrone eğitim modeli) ve öz öğrenme sistemi kullanılarak planlanan bu hizmet içi eğitim müfredat programında bakım personelinin öğrenmelerinde belirlenen hedeflere ulaşmak için kendi bilişlerini, motivasyonlarını ve davranışlarını düzenlemeleri ve kontrol etmeleri amaçlanmakta olup program sertifikasyona dayalı olarak planlanmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

4. ÇOCUK REFAHI ALANINDA ÇALIŞAN BAKIM PERSONELİNE YÖNELİK MÜFREDAT PROGRAMININ HAZIRLIK SÜRECİ

Bu bölümde müfredat programının hazırlık aşamasında içeriğın odak noktasını oluşturan alanyazında yapılan ulusal ve uluslararası çalışmaların sonuçlarından, bakım personelinin eğitim süreçlerinde yer alan içeriklerden, üniversiteler bünyesinde açılan Çocuk Koruma ve Bakım Hizmeti Programlarından, ASHB bünyesinde verilen eğitimlerden bahsedilmektedir. Bakım personelinin eğitim süreçleri, düzeyleri ve ihtiyaçları, uluslararası örnekler değerlendirilmiş ve bu değerlendirme sonucunda modül başlıkları ve içerikleri oluşturulmuştur.

4.1. Müfredat İçeriğinin Odak Noktası

Proje çalışma takvimi içerisinde kapsamlı bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışma sonucu üç ana başlıkta (1. Başlık Çocuk Bakım, 2. Başlık Çocuk Koruma, 3. Başlık Tamamlayıcı Alanlar) toplam 32 modülden oluşan bir Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Eğitim Programı Müfredatı oluşturulması planlanmıştır. Bu müfredat programı hazırlanırken ilk olarak literatür taraması yapılmış, incelenen çalışmalarda bakım personelinin ihtiyaçları belirlenmiştir. Bu aşamada çocuklarda uyumsuz davranışlar, travmatik çocuklara yaklaşım, çocukların akademik durumuna ilişkin yeterlilik, disiplin yöntemleri, çocuklara içgörü kazandırma, mahremiyet eğitimine ilişkin yeterlilik, ergen psikolojisi, iletişim ve davranışa ilişkin sorunlar, akran zorbalığı, çocuklara özbakım becerisi kazandırma, özel gereksinimli çocuklara yönelik bakıma ilişkin sorunlar, uyum ve otorite sorunları, gelişimsel krizler gibi bir çok sorun başlığı ile karşılaşılmıştır. Aynı zamanda Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığının uygulamaları, faaliyet raporları incelenmiş ve ortaya çıkan sonuçlar literatür taramasıyla benzerlik göstermiştir. Örneğın, Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığının 2022 faaliyet raporunda çocuklarda mahremiyet bilincinin kazandırılması amacıyla çocuk hizmetleri alanında çalışan personele, çocukla temas halinde olan paydaş kurum çalışanlarına ve ebeveynlere yönelik "Mahremiyet Bilinci" eğitim kitabı hazırlandığından bahsedilmektedir. Bu kitapta çocuklarda mahremiyet eğitimi çerçevesinde güvenli bağlanma, öz-şefkat, psikolojik sağlamlık, algılanan sosyal destek, sınır koyma, ebeveyn/bakım veren tutumları, gelişimsel dönemlere göre mahremiyet eğitimleri ve dijital mahremiyet eğitimi gibi başlıklar bulunmaktadır. Mahremiyet eğitimi planlanan müfredat içerisinde de bulunmaktadır. Aynı zamanda çeşitli üniversiteler bünyesinde bulunan Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programlarının müfredatları incelenmiş ve literatür taramalarında ortaya çıkan sorunlara çözüm oluşturacak içerikler belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte bakım personeline verilen sertifika programlarının eğitim içerikleri de incelenmiş ve planlanan müfredat çalışmasıyla olası benzerliklerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Bir diğer aşamada uluslararası literatür taramalarında birçok ülke incelenmiş ve ülkemizde bakım personelinin karşılaştıkları sorunlara benzer sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunların başında davranış bozuklukları, iletişim sorunları, mesleki tarafsızlık, güvenli bakım, özel gereksinimli çocuklar, yabancı uyruklu çocuklarla çalışma,

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

madde bağımlılığı, akran ilişkileri gibi konular gelmektedir. Yapılan alan taramasında İngiltere örneğine bakıldığında bakım personeli rolleri bakım planlayıcı, destekleyici ve düzenleyici gibi üç ana çerçeve etrafında şekillenmiştir. Bakım personelinin iş yüklerinin fazla olmasından kaynaklı olarak duygusal açıdan desteklenmesi ve mesleki tarafsızlıklarını korumaları gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca akran ilişkileri ve çocukların bakım personeli ile olan ilişkilerinin öneminden söz edilmektedir. Bununla birlikte bu müfredat çalışması hazırlanırken faaliyet 2.5. ve faaliyet 2.6. için hazırlanan raporlardan faydalanılmıştır. Planlanan müfredat programı faaliyet 2.6. raporunda yer aldığı gibi üç düzeyli olarak hazırlanmıştır. Faaliyet 2.6. raporunda yer alan bazı dersler bu müfredat programıyla benzerlik göstermektedir. Faaliyet 2.5.'in raporu müfredat programının hazırlanması aşamasında özellikle uluslararası boyutta çocuk koruma sistemlerine yönelik bilgi sağlamıştır. Ayrıca bu çalışma sırasında bakım personelinin sorunlarına ilişkin ulaşılan veriler karşılaştırıldığında Faaliyet 2.5. için hazırlanan rapor ile benzerlikler görülmüştür.

4.2. Müfredat Programı Eğitim İçeriği

Bütün bu odak noktaları etrafında yapılacak müfredat çalışması 3 düzeyli (I. Düzey Temel Yetkinlikler, II. Düzey Mesleki Yetkinlikleri, III. Düzey Destekleyici Beceriler) olarak planlanmaktadır. Aynı zamanda bu dersler üç ana kategori çerçevesinde hazırlanmış olup bu kategoriler Çocuk Bakım, Çocuk Koruma ve Tamamlayıcı Alanlar olarak düşünülmüştür.

Çocuk refahı ve koruma hizmetlerinde çalışan bakım personeli odaklı bir hizmet-içi eğitim modülleri tasarımı içermektedir. Her eğitim modülü ders izlencesi, ders anlatım videosu ve ders öncesi ve sonrası değerlendirme soruları içermektedir. Bu müfredat program oluşturulurken öncelikle yapılan literatür taraması kapsamında bakım personeline yönelik bir çok ihtiyaç durumu ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçlar çocukların gelişim dönemleri, çocukların yaşadıkları olumsuz yaşam deneyimleri, çocukların eğitimleri, çocukların akranlarıyla olan ilişkileri gibi konuları kapsamaktadır. Ders içeriklerinin belirlenme aşamasında bakım personelinin aldıkları mevcut eğitimlerin içerikleri incelenmiş ve bu inceleme sonucunda bakım personelinin ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak başlıklar belirlenmiştir. Bu müfredat çalışması kapsamında çocuk refahı ile ilgili dünyada uygulanan örnekler incelenmiş ve çalışmanın bazı noktalarında kullanılmıştır. Kanada'da bakım personeli eğitimi veren Alberta Çocuk ve Gençlik Bakım Derneği'nin (Child and Youth Care Association of Alberta) eğitim içeriğine baktığımızda üç seviyeden oluştuğu görülmektedir. 1. Seviye Çocuk ve Gençlik Bakımının Temelleri, 2. Seviye Çocuk ve Gençlik Bakımında Temel Yetkinlikler, 3. Seviye ise İleri Düzey Çocuk ve Gençlik Bakımı şeklinde belirtilmiştir. Faaliyet 2.8. kapsamında hazırlanan müfredat çalışması Kanada örneğine benzer biçimde üç aşama olarak planlanmıştır. 1. Aşama Temel Yetkinlikler, 2. Aşama Mesleki Yetkinlikler, 3. Aşama ise Destekleyici Alanlar olarak belirlenmiştir. Her bir düzeyin altında bakım personeline yönelik modüller belirlenmiştir. Bu üç aşamada yer alan modül içerikleri çocuk bakım, çocuk koruma ve tamamlayıcı alanlar olarak kendi içlerinde kategorilere ayrılmıştır. Modüller belirlenirken bakım personelinin yerleştirilmesinde en önemli eğitim araçlarından biri olan sertifika programı incelenmiş ve bu programda yer almayan içeriklere öncelik verilmiştir. Aynı zamanda literatür

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

taramasında karşımıza çıkan bakım personelinin ihtiyaçları da modüller oluşturulurken göz önünde bulundurulmuştur. Bununla birlikte İngiltere’ de bakım personeli eğitimi veren BIIAB eğitim sağlayıcısının Seviye 3 çocuk bakımı diploması eğitim içeriğinde yer alan bazı konu başlıklarından modüllerin oluşturulmasında faydalanılmıştır. Almanya’ da hizmet veren Casablanca (innovative jugendhilfe und soziale dienste) de Weißensee çocuk konut projesi kısa süreli konaklamada baik verenlerin padagojik görevleri de incelenmiş ve bu görevler modül başlıklarına katkı sağlamıştır. Üniversitelerde bulunan Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programlarında bulunan dersler incelenmiş ve bu inceleme kapsamında müfredata modüller eklenmiştir. Bu modüllerin bazıları programlarda yer alan ders içeriklerinden oluşturulmuştur. Modüllerin hazırlanmasında ÇODEP ve Anka psikososyal Destek Programından da faydalanılmış olup özellikle program kapsamında çıkarılan Psikososyal Destek Kitabında yer alan içeriklere benzer başlıklar kullanılmıştır. Koruma ve bakım altında olan çocuklarla çalışan bakım personelinin bu çocukların kuruluşlara gelme nedenleri, bu çocuklara yönelik tutum ve davranışlar, bu çocukların karşılaşacakları risk faktörleri gibi bir çok konuya yönelik derslerin oluşturulmasında ÇODEP kapsamında çıkarılan Psikososyal Destek Kitabından faydalanılmıştır. **Aynı zamanda ASHB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı çalışan yetkililer ile görüşme sağlanmış ve bazı modüller bu görüşmeler neticesinde müfredat programına eklenmiştir.**

Modüllerin hazırlanmasında ilgili olduğu konularda teorik bilgilerden çok pratik bilgilere yer verilmesi hedeflediğimiz eğitime ulaşma noktasında önem arz etmektedir. Aynı zamanda verilen bilgilerin görseller ve animasyonlarla desteklenmesi ve bu noktada teknik yardım alınması planlanmaktadır. Özellikle bakım personelinin günlük yaşamda yapması ve yapmaması gereken davranışlara odaklanılması hususunda modül yazarlarına bilgi verilmesi planlanmaktadır. Modüllerin ilk hedefi bakım personelinin konuya ilişkin farkındalığını artırmak olduğu dikkate alınarak modüller hazırlanırken buna göre düşünülmesi amaçlanmaktadır. Bazı modül başlıkları çocukluk dönemi için geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu noktada bu içeriğe sahip modüllerde gelişim özellikleri yada yaş gibi bazı ayırıtırmalar yapılabileceği düşünölmektedir. Yine bazı modül içeriklerinde farklı kültürde olan çocuklara yönelik bir içerik oluşturulması hususunda modül yazarları bilgilendirilecektir.

Tablo 21 Çocuk Bakım Personeline Yönelik Çevrimiçi Müfredat Programı

I. Aşama Temel Yetkinlikler (12)	II. Aşama Mesleki Yetkinlikleri (11)	III. Aşama Destekleyici Alanlar (9)
Çocuk Koruma Mevzuatı ve Uygulamalar	Çocuklarda Gelişim Takibi	Çocuk ve Oyun
Çocuk Hakları ve Çocuğun Hukuksal Kimliği	Çocuklarda Gelişimsel Krizler	Çocuk ve Sanat
Çocuk İhmalı ve İstismarı	Davranış Yönetimi ve Disiplin	Çocuk ve Medya

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Çocuk ve Suç	Çocuklarda Duygu Düzenleme	Çocuklarda Değerler Eğitimi ve Mahremiyet Bilinci
Çocuk ve Bağlanma	Çocukluk Döneminde Sık Görülen Kazalar ve Önlemleri	Erken Çocukluk Döneminde Uyku ve Beslenme
Çocuk Ruh Sağlığı	Ergenlik Dönemi ve Cinsel Eğitim	Akran İlişkileri
Ergen Ruh Sağlığı	Bakım Etiği	Çocukların Okul Çağı Sorunları
Kurum Bakımında Kalan Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları	Özel Gereksinimli Çocukların Bakımı	İş ve Özel Yaşam Dengesi
Kurum Bakımında Olan Çocuklarda Uyum Becerisi Artırma	Özel Gereksinimli Çocuklarda Sosyal Uyum Becerisi Artırma	Grupla İletişim Becerileri ve Şikayet Yönetimi
Çocuklara Özdüzenleme Becerisi Kazandırma	Afet ve Acil Durumlarında Çocuklara Yaklaşım	
Çocuklarda Sağlık Davranışı Yönetimi	Bağımlılık	
Sağlıklı Beslenme ve Gıda Güvenliği		

Aynı zamanda müfredat çalışması oluşturulurken 32 ders kendi içlerinde de 1. Kategori Çocuk Bakım, 2. Kategori Çocuk Koruma ve 3. Kategori Tamamlayıcı Alanlar olarak gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmalara ilişkin detaylar Tablo18, Tablo 19 ve Tablo 20’de bulunmaktadır.

Tablo 22 Müfredat planlamasında derslerin çocuk bakım kategorisine göre dağılımları

1. Kategori Çocuk Bakım	
Dersler	Açıklama
Çocuklara Özdüzenleme Becerisi Kazandırma	Çocukların yaşam aktivitelerine (giyinme, yemek yeme, diş temizleme dahil) katılmaya hazır olmaları için üstlenilen günlük görevler, küçük yaş çocuklarda özbakım becerilerinin desteklenmesi, büyük yaş çocuklarda özbakımın bağımsız olarak sürdürülmesi
Çocuk ve Bağlanma	Temel bakım veren kişi ve çocuk arasında bağlanma ilişkileri, güveni ve güvensiz bağlanmanın çocuğun yaşamına etkileri, çocukla güvenli bağlanma ilişkisini oluşturma
Çocuklarda Sağlık Davranışı Yönetimi	Çocukluk döneminde ilaç kullanım nedenleri, ilaçların etki mekanizmaları, ilaç uygulamalarında sorumluluklar, ilaç kullanımında güvenlik yöntemleri, ilaçların yan etkileri

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Kurum Bakımında Kalan Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları	Uyum ve davranış bozuklukları tanımı, uyum ve davranış bozukluklarını ortaya çıkaran faktörler, Çocukluk ve ergenlik döneminde karşılaşılan uyum ve davranış bozuklukları ve müdahale yöntemleri
Çocuklarda Gelişimsel Krizler	Çocukluk ve ergenlik döneminde karşılaşılan gelişimsel krizler, karşılaşılan bu krizlere yönelik müdahale yöntemleri, gelişimsel krizlere yönelik örnek olaylar
Davranış Yönetimi ve Disiplin	Disiplin ve disiplin yöntemlerinin ele alınması, Çocuklarda ve ergenlerde kural geliştirme, karşılaşılan sorunlarda ortaya konulacak disiplin davranışı
Erken Çocukluk Döneminde Uyku ve Beslenme	Erken çocukluk döneminde uyku ve uyanıklığın düzenlenmesi, uyku bozukluklarının sınıflandırılması, erken çocukluk döneminde davranışsal uyku bozuklukları, çocukluk döneminde yeme bozukluğunun nedenleri, yeme bozukluğuna bağlı büyüme ve gelişme geriliği, yeme bozukluğuna yönelik müdahale yöntemleri
Ergenlik Dönemi ve Cinsel Eğitim	Ergenlikte cinsel gelişimin bilinmesi, ergenlerin fiziksel değişimleri, kişisel alan ve güvenlik becerileri, ergenlikte özbakım becerilerinin kazandırılması
Çocuklarda Gelişim Takibi	Çocukların gelişim özelliklerinin bilinmesinin önemi, gelişim takibinin periyotları, gelişim takibinin çocuk bakımı açısından önemi
Çocukluk Döneminde Sık Görülen Kazalar ve Önlemleri	Çocukluk döneminde kazaya neden olan faktörlerin bilinmesi, kaza türlerinin ele alınması, kaza sonrası yaralanmaların sınıflandırılması, kaza ve yaralanmalara müdahale yöntemleri
Özel Gereksinimli Çocukların Bakımı	Özel gereksinimli çocuklara kazandırılması gereken özbakım becerileri, özbakım becerilerine ilişkin planlama yapılması, bakım veren kişinin özbakıma ilişkin sorumlulukları
Bakım Etiği	etik ve ahlak kavramları, ahlak gelişimi, temel etik teorilerinin görüşleri, bakım etiği; meslek etiği kavramı, mesleki etik kodlar, etik karar verme süreçleri ve sosyal sorumluluk
Sağlıklı Beslenme ve Gıda Güvenliği	Çocukluk döneminde sağlıklı beslenmeye ilişkin temel kavramlar ve yaklaşımlar , gıda güvenliğinin tanımı, gıdalardaki bulaşma türleri, gıdaların işleme aşamasında ve sonrasında, işlenmeyen çiğ gıdalarda oluşabilecek toksinlerin, enfeksiyonların veya bulaşan kimyasalların sağlığa etkileri ve korunma yolları, işlenmiş gıdaların sağlığa etkileri

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 23 Müfredat planlamasında derslerin çocuk koruma kategorisine göre dağılımları

2. Kategori Çocuk Koruma	
Dersler	Açıklama
Çocuk Koruma Mevzuatı ve Uygulamalar	Çocuk koruma ve refah sistemine ilişkin 2828, 5395 vb. sayılı kanunlar ve yönetmelikleri, çocuk koruma sisteminin hukuki temelleri ve çocuk koruma sisteminde yer alan uygulamalar
Çocuk ve Suç	Çocukların suça sürüklenme ve suç mağduru olma nedenleri, Çocuk mahkemeleri ve işleyişi; Çocuk eğitim evleri, çocuk ceza evleri,
Akran İlişkileri	Akran ilişkilerini etkileyen faktörler, akran zorbalığının tanımı ve diğer saldırgan davranışlardan ayırt edici özellikleri, yaygınlığı, zorbalığa dahil olan çocukların ya da ergenlerin özellikleri, akran zorbalığını önleme ve müdahale yöntemleri
Çocuk Hakları ve Çocukların Hukusal Kimliği	Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilkeleri, aile, devlet ve diğer kurumların çocuk haklarını koruma bakımından görevleri, çocuk hakları ile ilgili kurum ve kuruluşlar, çocuğun yararına ilkesi, Çocuğun ehliyetleri, çocuğun soybağı, Medeni Kanun'da çocuk hakları, Ceza Kanununda çocuk hakları,
Çocuk İhmali ve İstismarı	Çocuk istismarının tanımı, fiziksel, duygusal, cinsel istismar kavramları, çocuk istismarında risk faktörleri, istismara uğrayan çocuklarda görülen davranışlar ve müdahale yöntemleri Çocuk ihmalinin tanımı, fiziksel, duygusal, tıbbi, eğitim ihmali kavramları, çocuk ihmali risk faktörleri, ihmale uğrayan çocuklarda görülen davranışlar ve müdahale yöntemleri
Bağımlılık	Bağımlılık kavramı, bağımlılık türleri, bağımlı çocuk ve ergen davranışları, bağımlılığa müdahale yöntemleri, bağımlılığa ilişkin duyarlılık kazandırma
Afet ve Acil Durumlarda Çocuklara Yaklaşım	Psikolojik ilkyardım kavramı ve ilkeleri, afet döneminde çocukların davranışsal ve duygusal tepkileri, afet döneminde kuruluş bakımına alınan çocuklara yaklaşım, yas döneminde çocuğa yaklaşım

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 24 Müfredat planlamasında derslerin tamamlayıcı alanlar kategorisine göre dağılımları

3. Kategori Tamamlayıcı Alanlar	
Dersler	Açıklama
Çocuklarda Değerler Eğitimi ve Mahremiyet Bilinci	Çocukların özel bölgelerine ilişkin farkındalık kazandırma, çocuklara özel alanını korumasına ilişkin bilgi verme, çocukların istemediği her dokunuşa ve talebe hayır diyebilmesini sağlamak, Çocuk ve ergenlerde değerler eğitiminin önemi, değerlerin kazanılma süreci, değerler eğitiminin sosyal ve kültürel temelleri, milli ve manevi değerlerimiz
Grupla İletişim Becerileri ve Şikayet Yönetimi	Grupla iletişim, empatik iletişim, iletişim türleri, ikna edici iletişim, kurumsal iletişim, kişilerarası iletişim çatışmaları, şikayet kavramı, şikayet süreci, şikayet yönetimi
Çocuk ve Oyun	Çocuklukta oyunun önemi, grup yaşamına uyumda oyun, davranış bozukluklarının giderilmesinde oyunun önemi, oyun ve güven duygusu
Çocukların Okul Çağı Sorunları	Çocuklarda akademik başarısızlığının nedenleri, çocukların akademik başarısızlığını azaltmak için müdahale yöntemleri, çocukların öğretmen ve akran ilişkileri
Çocuk Ruh Sağlığı	Çocuk ruh sağlığına ilişkin temel kavramlar, çocuklukta görülebilecek ruh sağlığı bozuklukları, kurum bakımında kalan çocukların ruhsal durumları
Ergen Ruh Sağlığı	Ergen ruh sağlığına ilişkin temel kavramlar, ergenlikte görülebilecek ruh sağlığı bozuklukları, kurum bakımında kalan ergenlerin ruhsal durumları
Çocuk ve Sanat	Çocuk resimlerinin gelişimsel aşamaları, çocukların resimleriyle gelişimlerini ve duygusal durumlarını anlama kriterleri, çocuk ve yaratıcılık
Çocuk ve Medya	Medyanın çocuklar üzerindeki etkileri, çocuk ve televizyon ilişkisi, çocuk ve sosyal medya ilişkisi, çocuklar için uygun medya içerikleri
Kurum Bakımında Olan Çocuklarda Uyum Becerisi Artırma	Sosyal becerilere genel bakış, sosyal beceri yetersizlikleri, çocuklukta sosyal becerilerin öğretimi, kurum bakımında olan çocuklarda sosyal uyum becerilerinin değerlendirilmesi ve öğretimi
Özel Gereksinimli Çocuklarda Sosyal Uyum Becerisi Artırma	Sosyal becerilere genel bakış, sosyal beceri yetersizlikleri, özel gereksinimli bireylerde sosyal becerilerin öğretimi, özel gereksinimli bireylerde sosyal uyum becerilerinin değerlendirilmesi ve öğretimi
İş ve Özel Yaşam Dengesi	İş yaşamında uyum, iş ve yaşam entegrasyonu oluşturmak, zaman yönetimi, stresle başa çıkma

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

KAYNAKÇA

(2022). *2022 Faaliyet Raporu*. Ankara: Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı.

Acar, B., Semerci, M., & Yaman, Ö. M. (2021, Mart - Haziran). Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Elemanlarının Mesleki Yeterliliklerinin Çocuk Eğitimi Ve Bakimi Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, S. 502 - 538.

Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı. (2020). *Psikososyal Destek Modülü*. <https://www.aile.gov.tr/media/91635/psikososyal-destek-kitabi.pdf> Adresinden Alındı

Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı. (2023). *Çocuklarda Mahremiyet Bilinci*. Ankara: Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı .

Anglin, J. P., Saint-Girons, M., & Trocme, N. (2022). Residential Care For Children And Youth In Canada: Making Sense Of The Mosaic. J. K. Whittaker, L. Holmes, J. C. Fernandez Del Valle, & S. James İçinde, *Revitalizing Residential Care For Children And Youth: Cross-National Trends And Challenges* (S. 75). Oxford University Press.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bologna Bilgi Paketi
<https://obs.aybu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=71&curSunit=5626#>
erişim tarihi: 02.11.2023

Aslan, E., & Erbay, E. (2017). Ankara Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Elemanları Ve Çocuk Evi Sorumlularının İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeyleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 535-556.

Aydın, S., & Demir Atalay, T. (2015). *Öz Düzenlemeli Öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.

Aydoğdu, F., & Gürsoy, F. (2018). Çocuk Evi Ve Ailesi Yanında Kalan Ergenlerin İhtiyaç Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 59-84.

Aykul, M., Ceyhan, O., Şeker, O. F., & Aytaç, S. (2022). Çocuk Alanında Çalışan Bakım Elemanlarının Sorunları Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Sosyal Sağlık Dergisi*, S. 100-123.

BIIAB. (2023, June). Qualification Guidance BIIAB Level 3 Diploma For The Children And Young People's Workforce (England) . England.

BIIAB. (2023, June). Qualification Guidance Level 3 Diploma In Children's Learning And Development (Early Years Educator) . England.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

BIIAB. (2023, June). Qualification Guidance Level 5 Diploma In Leadership For Health And Social Care And Children And Young People's Services . England.

Bingöl Üniversitesi. Bologna Bilgi Paketi (2023).
<https://Obs.Bingol.Edu.Tr/Oibs/Bologna/Index.Asp?Lang=Tr&Curop=Showpac&Curunit=07&Cursunit=1698>
Adresinden Alındı erişim tarihi: 02.11.2023

Casablanca Innovative Jugendhilfe Und Soziale Dienste. (2023). Casablanca: <https://Www.G-Casablanca.De/Stellenangebote> Adresinden Alındı

Child Care Human Resources Sector Council. (2013). *Occupational Standards For Child Care Administrators*. Canada: Child Care Human Resources Sector Council.

CYCAA. (2023). Child And Youth Care Association Of Alberta: <https://Www.Cycaa.Com/Overview-Of-The-Cycaa-Online-Learning-Courses/#> Adresinden Alındı

Çiltaş, A. (2011). Eğitimde Öz-Düzenleme Öğretiminin Önemi Üzerine Bir Çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 1-11.

(2011). *Çocuk Evleri Çalışma Usul Ve Esaslari Hakkında Yönetmeliğin Uygulanmasi Hakkında Genelge*. Ankara: Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı.

(2013). *Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Çocuk Bakım Elemanı Modüler Programı (Yeterliğe Dayalı)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

(2022). *Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama Ve Çocuk Bakim Kuruluşlarının Çalışma Usul Ve Esaslari Hakkında Yönetmelik*. Ankara: Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı.

Elmacı, D. (2022). Türkiye'de Özel Eğitim Alanında Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, S. 409-429.

Erbay, E., & Çalış, N. (2022). Kurum Bakımı Altında Kalan Bireylerin Deneyimleriyle Korunma İhtiyacı Olan Çocuk Olmak:Retrospektif Bir Araştırma. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, S. 10-32.

Erçevik, A. (2018). Sosyal Problem Çözme Programi'nin Korunma İhtiyacı Olan Ergenler Ve Çocuk Evi Sorumlulari Üzerindeki Etkisi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Gülmen, G., Kale, M., & Avcı , A. (2023, Nisan). Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Personellerinin Tükenmişlik Ve Yaşam Doyumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, S. 405-426.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi
<https://obs.mku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=77&curSunit=5766#>
erişim tarihi: 02.11.2023

Holmes, L., Berridge, D., & Thoburn, J. (2022). Residential Care For Children And Youth In England. J. K. Whittaker, L. Holmes, J. C. Fernandez Del Valle, & S. James İçinde, *Revitalizing Residential Care For Children And Youth: Cross-National Trends And Challenges* (S. 43). Oxford University Press.

ICQ. (2023, November). *Qualification Specification Icq Level 3 Diploma In Children's Learning And Development (Early)*. <https://icanqualify.Net/Globdocs/Static/Qspec1411.Pdf> Adresinden Alındı

İnce Keser, E., & Demircioğlu, H. (2023, Nisan Haziran). Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Elemanlarının Psikolojik Yönden İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, S. 389-426.

James, S., & Kilian, J. (2022). Residential Care For Children And Youth In Germany: A Participatory Rights-Based Approach. J. K. Whittaker, L. Holmes, J. C. Fernandez Del Valle, & S. James İçinde, *Revitalizing Residential Care For Children And Youth: Cross-National Trends And Challenges* (S. 209). Oxford University Press.

Keten, D. (2017, Mayıs). Korunmaya Muhtaç Çocuklar: Ankara Çocuk Evleri Üzerine Niteliksel Bir Araştırma. *Yüksel Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

Kısakaya, A., Bahar, H. H., & Yalçın, S. (2022, Mayıs). Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Görevlilerinin En Sik Karşılaştığı Problemler Ve Çözüm Yaklaşımları. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 435-446.

Koçoğlu, S. (2019). Koruma Ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Psiko-Sosyal Gelişiminde Çocuk Bakım Elemanlarının Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin Rolü. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.

Lebenshilfe Landesverband Hessen e. V. <https://www.lebenshilfe-hessen.de/de/jobs/detailansicht/erzieherheilerziehungspfleger-sozialpaedagoge-w-m-d-in-der-kinder-und-jugendhilfe-gesucht-lebenshilfe-giessen-e-v-proliberi-ggmbh.html> erişim tarihi 02.11.2023

Öz, E. (2020, Ocak). Öz Düzenlemeli Öğrenmenin Yaşam Boyu Öğrenme Ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Etkisi. *Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

- Özmete, E. (2018). Çocuk Evleri Sitesinde Çalışan Bakım Elemanlarının Problem Çözme Becerileri, Öğrenilmiş Güçlülük Ve Çocuk Sevme Düzeyleri Arasındaki İlişki (Ankara İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi .
- Sarı, A., & Akınoğlu, O. (2009). Öz-Düzenlemeli Öğrenme: Modeller Ve Uygulamalar. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 139-154.
- Semerci, M., Tural , K., Acar, B., & Yaman, Ö. M. (2020, Nisan). Çocuk Evlerinde Çalışan Çocuk Bakım Elemanlarının Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Niteliksel Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 171-188.
- Sosyal Hizmet Kanunu. (1983). Kanun No: 2828
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2828&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> erişim tarihi: 04.11.2023
- Tuncer, B., & Erdoğan, T. (2018, Nisan). Korunmaya Muhtaç Çocuklar Ve Korunmaya Muhtaç Çocuklara Sağlanan Bakım Yöntemleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, S. 515-527.
- Turan, S., & Demirel, Ö. (2010). Öz-Düzenleyici Öğrenme Becerilerinin Akademik Başarı İle İlişkisi: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal Of Education)*, S. 279-291.
- Uğur, Ç. S. (2018). Türkiye' De Çocuk Koruma Politikaları: Sosyal Ve Ekonomik Destek Hizmetinin Rolü. *Uzmanlık Tezi*. Ankara: Aile Ve Sosyal Hizmet Bakanlığı.
- UNICEF. (2017). *Standards Of Care In Child Care Institutions*. Udayan Care New Delhi: https://www.Udayancare.Org/Sites/Default/Files/Standards_Of_Care.Pdf Adresinden Alındı
- Yalçın Tepe, F. D. (2014, Nisan). *Öz-Düzenlemeye Yönelik Öğrenme-Self Regulated Learning*. Researchgate: https://www.Researchgate.Net/Publication/318653469_Oz-Duzenlemeye_Yonelik_Ogrenme-Self_Regulated_Learning Adresinden Alındı
- Yıldız, B. (2022, Temmuz). Çocuk Evleri Hizmet Modelinde Psikososyal Destek Sağlayan Meslek Elemanlarının Deneyimleri: Sivil Toplum Kuruluşu Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Yılmaz, N. (2023). Çocuk Evleri Sitesinde Çalışan Bakıcı Anneler Ve Ev Sorumlularının Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri: Giresun Örneği. *11. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı IV* (S. 199-221). Mardin: İلمي Etüdler Derneği (İLEM).

"Bu belge Avrupa Birliği mali desteği ile oluşturulmuştur. Bu yayının içeriğinden yalnızca WEglobal liderliğindeki konsorsiyum sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmamaktadır."